Vapaa Ajattelija

USKONTOKUNTI€N
VALTIONTUKI

NAISET
USKONTOJEN KAUPPATAVARANA

TUHON
MONET KASVOT

MITÄ KUULUU
SEKULAARILLE SUOMELLE?

Kansalaisaloitteet tarkastelussa

Lehdessä seurataan vuoden ajan kiinnostavia kansalaisaloitteita. Eutanasialakia valotetaan sivuilla ***6-7.***

Mitä kuuluu?

Vapaa Ajattelija kyseli sekulaareilta järjestöiltä näiden kuulumisia. Lue Uskontojen uhrien tuki ry:n ja Skepsiksen kuulumiset lehden sivuilta ***8-9.***

Vaparit teologian opiskelijan silmin

Vaparit teologian opiskelijan silmin Teologian opiskelija suoritti harjoittelujakson liiton tehtävissä. Miltä liitto näytti hänen silmissään? ***10-11.***

Nuoret ja tuho

Tuhoutuuko maailma? Nuorten filosofiatapahtuman aiheena oli vuonna 2016 tuho. ***12-14.***

4 **AGNOSTINEN ISTUNTO**
Siirtolaisuus ei tee alueista samanlaisia, vaan entistä erilaisempia
Antti Rautiainen

5 **JUMALHARHAT**
Epäily on saatanasta!
Robert Brotherus

6 **KANSALAISALOITTEET KAIKILLE**
Eutanasialaki toisi avun monille
Heidi Friman

8 **MITÄ KUULUU?**
Mitä kuuluu, uskontojen uhrien tuki?
Jouni Valkila

9 **MITÄ KUULUU?**
Skepsis ry tykkää tieteestä
Tiina Raevaara

10 ***Ulkopuolisen silmin***
Jani Mastola

12 ***NuFit 2016: Tuho***
Kimmo Laine

15 ***Naiset uskontojen kauppatavarana***
Suvi Auvinen

16 ***Uusi aika vaatii uudet tavat toimia***
Petri Karisma

18 ***Vapaa-ajattelijat ja seurakunta yhteistyössä - uskomatonta?***
Riku Salminen

20 ***Uskontokuntien valtiontuki***
Jori Mäntysalo

22 **ARVOSTELUT**
Kurkistus kuolevaisuuteen
Tomi Pinomäki

23 ***Helsingin seudun vapaa-ajattelijat katsoo tulevaan ja juhlii historiaa***
Jape Lovén ja Esa Ylikoski

24 ***Oulunseudun Vapaa-ajattelijat vaihtoi puheenjohtajaa***
Jouko Saksio

24 ***Tampereella vaihtui puheenjohtaja***
Jori Mäntysalo

25 **VAPAASTI AJATELTUA**
Kirkko irti Lutherista
Kauko Tuovinen

25 **VAPAASTI AJATELTUA**
Puolihullut räyhääjät?
Kalevi Hölttä

26 **PÄÄSIHTEERIN PALSTA**
Maahanmuuttajat, uskonnonvapaus ja yksityisyyden suoja
Esa Ylikoski

28 ***Jäsenyhdistykset, lehden ja liiton tiedot***

Vapaa Ajattelija

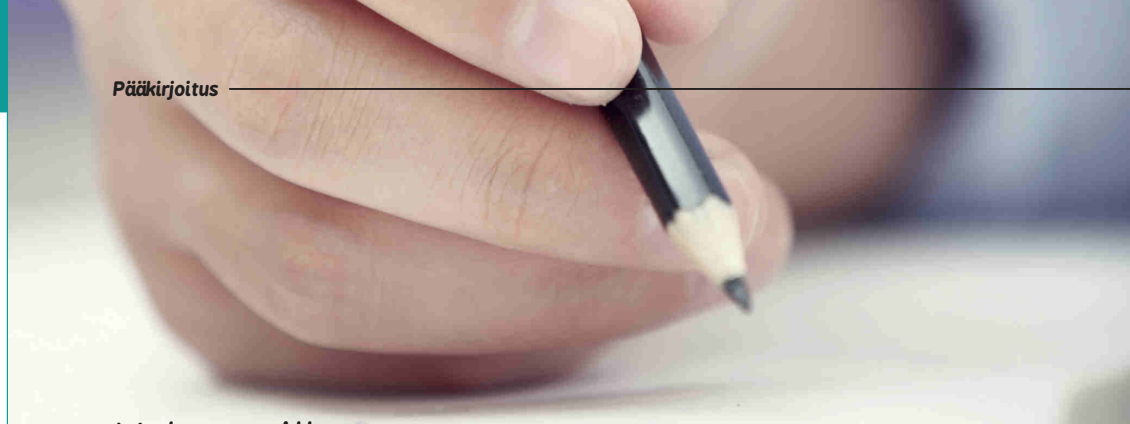

Uskonnoilla on **edelleen valtaa**

Petri Karisma

Suomi on maallistunut viime aikoina merkittävää vauhtia. Maallistuneella suomalaisella ei ole juuri mitään omakohtaista kosketusta uskontoon. Tavallisen, varsinkin suuremmissa kaupungeissa asuvan ihmisen kosketus uskontoon tulee pelkästään tiedotusvälineiden kautta. Tämä kylläkin koskee vain aikuisia, koska muun muassa peruskouluissa uskonto on merkittävästi läsnä. Voi jopa sanoa, että peruskoulussa on aivan oma uskontoilmasto.

Maallistuneen suomalaisen elämään eivät juurikaan vaikuta erilaiset uskonnolliset juhlat, eivätkä he tiedä, mikä on jonkin pyhäpäivän todellinen merkitys. Tiedetään, että joulua vietetään kristillisessä viitekehyksessä Jeesuksen syntymän takia, mutta kristillisyys ei näy mitenkään joulun vietossa. Olen aivan varma, että todella harva evankelis-luterilaisen kirkon jäsen tietää, milloin paastoa vietetään ja mitä sen viettäminen edellyttäisi kristityltä. Kun uskonnon vaikutus arkipäivään ja tapoihin katoaa, katkeaa uskonnon valta ihmiseen.

Tämän kaltaisessa ympäristössä saattaa aikuiselle suomalaiselle muodostua virheellinen näkemys, ettei uskonnolla olisi valtaa ja merkitystä yhteiskunnan suuntaan. Samalla saattaa jäädä kuvitelma, ettei evankelis-luterilainen kirkko ole kiinnostunut yhteiskunnan suunnasta, eikä siitä, mitä eduskunta päättää.

> *Kirkko on merkittävä vallankäyttäjä.*

Kirkko on erittäin merkittävä vallankäyttäjä, mistä omalta osaltaan kertoo elinkeinoministeri **Olli Rehnin** vastaus Helsingin Sanomien kysymykseen "Paljasta kulissien takainen vallankäyttäjä?" Rehnin vastaus oli: "Sellainen on arkkipiispa. Hän ja kirkko ovat merkittäviä vallankäyttäjiä työmarkkinakysymyksissä. Arkkipiispa kuuluu työmarkkinakentän nelikantaan."

Suomessa evankelis-luterilaisella kirkolla on huomattavasti suurempi valta yhteiskunnan rakenteissa ja kabinetissa, kuin ihmisten mielissä. Aivan toisin on islamissa.

Uskonnottomien kannattaa seurata tarkalla korvalla, miten kasvava muslimiväestö muuttaa uskontoilmastoa Suomessa. Tänne tulleet muslimit ovat huomattavasti enemmän sitoutuneita uskontoonsa, kuin Suomen kristityt. Tämä jo itsessään nostaa uskontoa enemmän yhteiskunnalliseen ja arkipäivän keskusteluun.

Kristitty ei tiedä, mikä on helluntai - Ramadan on muslimille aivan selvä asia ja sitä vietetään. Samoin muslimille on aivan kauhistus, jos hän syö sianlihaa. Muslimi on paljon tiukemmin sitoutunut uskontoonsa mielen, tapojen ja arkipäivän kautta, kuin kristitty.

Olisi erittäin hienoa, jos muslimit pystyisivät maallistumaan aivan samalla tavalla kuin kristityt Suomessa. Paras muslimi on maallistunut muslimi tai vielä parempi on ex-muslimi. Koska muslimien maallistuminen ei ole näköpiirissä, meidän pitää luottaa maallistuneeseen yhteiskuntaamme ja pyrkiä maallistamaan Suomea entistä enemmän.

Parhaiten olemme turvassa eri uskontojen vaikutukselta, kun meillä on sekulaari yhteiskuntajärjestys, jossa uskonnot saavat toimia, mutta niillä ei ole mitään vaikuttamisen mahdollisuutta valtion asioihin.

Siirtolaisuus

ei tee alueista samanlaisia, vaan entistä erilaisempia

Kolumni

Antti Rautiainen

Lokakuusta lähtien on Euroopassa ihmetelty äärikonservatiivisen Laki ja oikeudenmukaisuus -puolueen (PiS) menoa Puolassa. Homofobinen ja äärikatolinen puolue on muokannut perustuslakituomioistuimen mieleisekseen ja alistanut syyttäjälaitoksen oikeusministeriölle.

Yksikään puolalaisista tutuistani ei kannata PiS-puoluetta. Puolet heistä on muuttanut Puolan EU-jäsenyyden aikana Englantiin, Saksaan tai Skandinaviaan. Jäsenyyden aikana joka seitsemäs työikäinen puolalainen on työskennellyt ulkomailla. Yksi syy PiS-puolueen menestykseen voi olla se, että moni eurooppalaisempaa menoa haluava on häipynyt ulkomaille.

Suomessa vasemmiston kannatus on jo sadan vuoden ajan ollut vähäisintä Vaasan vaalipiirissä. Syitä tähän on monia. Yksi syy voi olla ettei mistään ole lähtenyt yhtä paljon siirtolaisia Yhdysvaltoihin kuin Vaasan vaalipiiristä. Pohjanmaan maaton väestö häipyi Yhdysvaltoihin ja Etelä-Suomen kaupunkeihin eikä vaatinut parempaa asemaa kotona.

Islamilaisen valtion Isisin propagandassa houkutellaan alueelle lääkäreitä ja muita korkeasti koulutettuja. Aivovuoto pelottaa Isisiä enemmän kun länsimaiden odotettu interventio, koska koulutettu väestö ei halua elää antiikkisten periaatteiden mukaan toimivassa järjestelmässä. Mutta voi olla, että uskonnollisen fundamentalismin vastustajien häipymisen vuoksi aatetta tuetaan alueella jatkossakin, vaikka Isis luhistuisi.

Yhdysvalloissa muuttoliikkeen vaikutusta äänestyskäyttäytymiseen on todennäköisesti tutkittu enemmän kuin missään muualla. Yhdysvallat on valtava ja sen alueet eroavat toisistaan enemmän kuin yö ja päivä, eikä siellä ole mitään lakisääteisiä sisäisen muuttoliikkeen rajoituksia. Siksi Yhdysvallat on hyvä paikka tutkia minkälaisia yhteiskunnallisia seurauksia on vapaalla liikkuvuudella.

Viimeisten 20 vuoden aikana Yhdysvaltain politiikkaa on leimannut polarisaatio. Konservatiiviset alueet ovat tulleet entistä konservatiivisemmiksi, liberaalit entistä liberaalimmiksi. Republikaanien ja demokraattien näkemykset ovat yhä kauempana toisistaan. Yksi selitys tälle on "Big sort", eli "Suuri järjestäminen" -hypoteesi. Sen mukaan yksi syy polarisaatiolle on se, että liberaalit muuttavat liberaaleille alueille tai pysyvät niillä, ja konservatiivit muuttavat konservatiivisille alueille tai pysyvät niillä. Esimerkki ensimmäisistä on Kalifornia, koilliset osavaltiot ja kaikki suurkaupungit, jälkimmäisistä Texas, keskilänsi ja eläkeläisten suosima Florida.

Vapaan liikkuvuuden ja globalisaation vastustajat väittävät että siirtolaisuus tuhoaa kansallisten kulttuurien erot ja tekee koko maailmasta tylsän ja homogeenisen. Oikeasti näyttää käyvän päinvastoin. Siirtolaisuus ei vähennä maiden ja alueiden välisiä uskonnollisia, kulttuurisia ja poliittisia eroja vaan lisää niitä.

Epäily on saatanasta!

Robert Brotherus

"Usko Herraan Jeesukseen niin pelastut!" argumentoi jo Paavali (Apt 16:31) ja vielä nyt parin tuhannen vuoden kuluttua kristityt käyttävät samaa retoriikkaa. Uskonnot ovat täynnä tämäntyyppisiä uskonkappaleita - meemejä - joiden tarkoituksena on uskon pönkittäminen ja levittäminen. Meemin käsitteen lanseeraasi **Richard Dawkins** ja sitä ovat kirjoissaan pätevästi käsitelleet muun muassa **Susan Blackmore** ja **Daniel Dennet**. Tässä oma top-10 listani ovelimpia kristinuskon ja islamin meemejä:

1. "Levittäkää uskontoa sotimalla." Islamin pyhä sota ja kristinuskon ristiretket ovat toimineet tehokkaasti miekan voimalla vaikka järkiargumentit puuttuisivat.
2. "Tehkää kaikki kansat minun opetuslapsikseni." Lähetyskäskyn johdosta ovat tuhannet lähetyssaarnaajat levittäneet uskoa vaivaa säästämättä ja nälkäpalkalla maailman joka kolkkaan.
3. "Uskosta luopumisen rangaistus on kuolema." Islamista luopuvat lienevät tämän opin johdosta ainakin vähemmän halukkaita tulemaan "ulos kaapista".
4. "Totisesti, joka ei ota Jumalan valtakuntaa vastaan niin kuin lapsi, hän ei sinne pääse." (Jeesus, Mark.10: 13-16) Lapsille on tunnetusti helppoa syöttää pajunköyttä ja uskonnot ahnaasti tarttuvat tähän mahdollisuuteen.
5. "Autuaat ne, jotka eivät näe ja kuitenkin uskovat!" (Jeesus, Joh. 20) Kun ei ole hyviä todisteita, on uskon leviämiselle edullista että uskotaan ilman todisteita.
6. "Epäily on Saatanasta!" Tämän kuulin soluttauduttuani helluntaiseurakunnan saarnatilaisuuteen. Epäilyt pitää nitistää ennen kuin ne uhkaavat uskoa.
7. "Lisääntykää ja täyttäkää maa." Kun masturbaatio on synti ja ehkäisyä ei saa käyttää, uusia uskontoon indoktrinoitavia lapsia syntyy paljon.
8. "Rukoilkaa Jumalaa ja lukekaa usein pyhää kirjaa." Toisto helpottaa aivopesua ja saa sisäistämään opin ilman perusteita.
9. "Kokoontukaa usein yhteen ja puhukaa toisillenne uskosta." Ihminen on laumaeläin ja ryhmäkäyttäytyminen voimistaa ryhmän jäsenten uskomuksia.
10. "Jos ystävänne tai sukulaisenne luopuu uskosta, hylätkää hänet." Ellei laumassa oleminen voimistanutkaan uskoa, ei ulos kaapistakaan kannata tulla.

Meemien ei tarvitse olla loogisesti perusteltuja tai evidenssin tukemia - riittää että ne ovat retorisesti vaikuttavia "mielen viruksia". Tyypillinen vaikutusmekanismi perustuu tunteisiin: kukapa ei esimerkiksi haluaisi "pelastua" tai olla joutumatta "kadotukseen" ja vahva halu voi saada aivot oikosulkuun niin että ne hyppäävät johtopäätökseen vaikka mitään perusteluja ei ole esitetty. Uskontojen evoluutiossa "luonnonvalinta" suosii uskontoja, jotka omaavat paljon tällaisia itseään ylläpitäviä, levittäviä ja lisääviä meemejä. Ei siis ole ihme että tähän päivään saakka selvinneet

> Vahva halu voi saada aivot oikosulkuun.

uskonnot ovat meemejä täynnä. Voidaan jopa ajatella uskontojen olevan yksinkertaisesti kokoelma tehokkaita meemejä.

Mitä sitten sanoa kun sinulle seuraavan kerran markkinoidaan uskontoa "Usko että pelastut ja epäily on Saatanasta" -retoriikalla? Kokeile vaikka sanoa: "Itse asiassa minä olen maailman vapahtaja ja sinun tulee heti suudeltava jalkojani tai joudut kadotukseen! Jos epäilet tätä, se on Saatanan harhautusta!" Ehkä vastapuoli ainakin hetkeksi havahtuu siihen, että hyvillä perusteilla ja todistusaineistolla on sittenkin merkitystä.

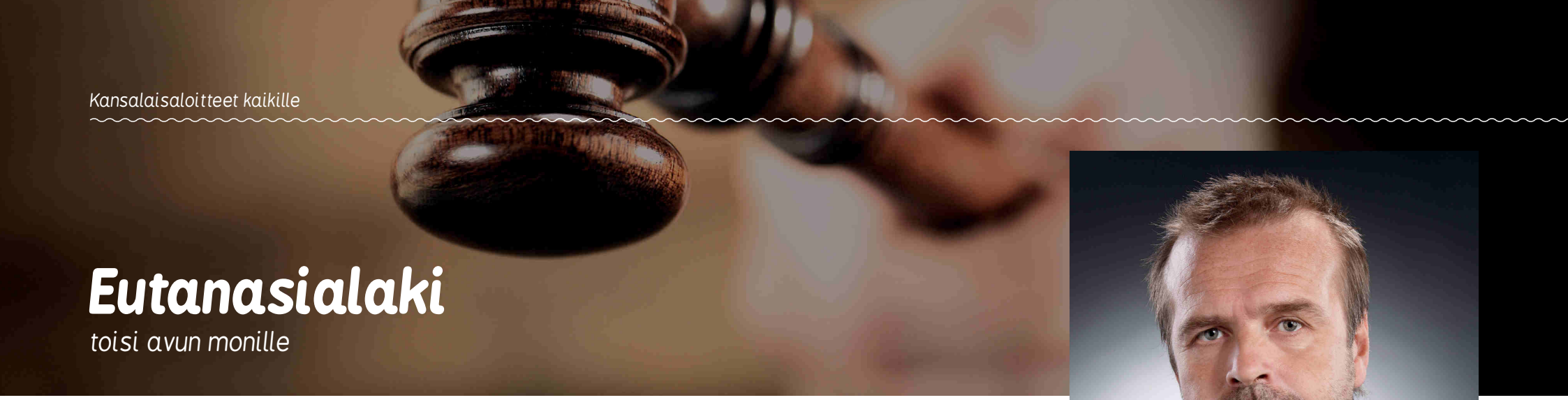

Eutanasialaki

toisi avun monille

Esittelemme tällä paikalla kuluvan vuoden ajan kiinnostavia kansalaisaloitteita. Tällä kertaa käsittelyyn pääsee eutanasialakia Suomeen ajava aloite, jonka mukaan aktiivinen kuolinapu ihmiselle on sallittava.

Heidi Friman

Kansalaisaloitteet ovat yksi tapa, jolla tavalliset kansalaiset voivat vaikuttaa päätöksentekoon. Aloitteen tekeminen tuli mahdolliseksi Suomessa maaliskuussa 2012 ja sen jälkeen niitä onkin kirjattu järjestelmään yhteensä 476 kappaletta.

Kaikista kansalaisaloitteista 9 on tähän mennessä saanut kerättyä vaaditut 50 000 allekirjoitusta ja yksi on saanut hyväksynnän eduskunnan käsittelyssä. Läpi mennyt aloite on tietenkin vuotta 2013 värittänyt kansalaisaloite tasa-arvoisesta avioliittolaista.

Nämä lukemat eivät kuitenkaan ole lannistaneet kansalaisaloitteiden tekijöitä. Vaikka aloite ei tulisikaan hyväksytyksi eduskunnassa tai se ei keräisi vaadittua nimimäärää, herättää se silti paljon tärkeää yhteiskunnallista keskustelua ja voi edesauttaa asioiden edistymistä muita reittejä.

> Laki ja käytäntö eivät kohtaa - tämän pitää muuttua.

Näin ajattelee myös Exitus ry:n puheenjohtaja **Kari Viholainen**, jonka käsialaa on joulukuun alussa tehty kansalaisaloite eutanasialain saamiseksi Suomeen. Viholainen on tehnyt pitkän työuran sairaanhoitajana, ja toiminut myös politiikan saralla. Ensimmäistä kertaa hän teki aloitteen eutanasialaista vuonna 2013. Silloin aloite keräsi noin 10 000 allekirjoitusta. Uusi aloite on saanut nyt parissa kuukaudessa n. 3600 allekirjoitusta.

Nykytilanne meillä ja muualla

Nykylainsäädännön mukaan Suomessa avustettu itsemurha on sallittu, mutta aktiivinen eutanasia rikos, josta voi saada enimmillään 8 vuotta vankeutta. Laki tuntuu sekavalta, eikä eutanasiaa käytännössä Suomessa tehdä. ”Tilanne on hyvin erikoinen, sillä vaikka avustettu itsemurha on sallittua, ei sitä voi missään kuitenkaan saada”, Viholainen huomauttaa.

Useat Euroopan maat sallivat passiivisen eutanasian. Aktiivinen eutanasia on sallittua Alankomaissa, Belgiassa ja Luxemburgissa. Sveitsissä on samankaltainen lainsäädäntö kuin Suomessakin, jossa avustettu itsemurha on sallittua, mutta aktiivinen kuolinapu ei. Siellä on perustettu klinikka, jossa ihminen voi tiukoin kriteerein saada avustetun itsemurhan. ”Miksi meillä ei ole vastaavaa klinikkaa?”, Viholainen kysyy.

Eutanasialainsäädännön saaminen Suomeen helpottaisi hyvin monen todella huonossa asemassa olevan ihmisen tilannetta, sillä eutanasiaa itselleen haluavat ihmiset ovat potilaita, jotka kärsivät jatkuvista fyysisistä kivuista, joita ei saada hoidettua hyvälläkään terminaalihoidolla tai kivunlievityksellä. Arviolta 200-300 potilasta vuosittain hyötyisi eutanasialain voimaantulosta.

Kansa puolesta, puolueet vastaan

Keväällä 2015 tehdyn kyselyn mukaan noin 75 % suomalaisista kannattaa eutanasiaa. 25-34 -vuotiaiden keskuudessa luku on 87 %. Puolueet ovat kuitenkin perinteisen varovaisia asian suhteen. Vain Vihreät ovat ottaneet myönteisen kannan eutanasia-asiaan ja kirjanneet sen periaateohjelmaansa seurauksena Viholaisen vuonna 2012 tekemästä puoluekokousaloitteesta. Demarinuoret ovat ilmaisseet kannan, että asia tulisi ottaa käsittelyyn.

Eutanasiaa vastustavat tahot ovat esittäneet pelkonsa siitä, että eutanasiaa voitaisiin alkaa käyttämään väärin esimerkiksi vanhusten ja kehitysvammaisten ollessa kyseessä. Viholaisen mukaan pelot ovat kuitenkin täysin aiheettomia. ”Lainsäädännön lähtökohtana tulisi tietenkin olemaan se, että vain kuolemaanjohtavasta sairaudesta kärsivä ihminen itse voi pyytää eutanasiaa itselleen ja se voitaisiin myöntää siinä tilanteessa, kun kaikki lääketieteelliset hoidot on tehty ja jäljellä on enää vain pelkkää suurta kärsimystä,” Viholainen luonnehtii. Potilaan on luonnollisesti oltava oikeustoimikelpoinen ja hänen tulee esittää tahtonsa kuolinapuun toistuvasti.

Exitus Ry:n puheenjohtaja Kari Viholainen on ammatiltaan sairaanhoitaja.

Uskonto esillä aloitteissa

Kansalaisaloitteiden kirjo on moninainen ja joukkoon mahtuu myös uskontoon ja vakaumukseen liittyviä aiheita.

Vuonna 2014 puhuttanut aborttialoite keräsi huimat 67 000 allekirjoitusta ja eteni siten eduskunnan käsittelyyn. Täysistunto torjui kuitenkin hankkeen selvin luvuin 136-33 joulukuussa 2015, hyväksyen samalla sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietinnön.

Kansalaisaloitteen tavoitteena oli taata terveydenhuollon henkilökunnalle oikeus kieltäytyä abortin tekemisestä vakaumuksellisista syistä. Valiokunta kuitenkin totesi, ettei uskonnon ja omantunnon vapauteen vedoten voi loukata muiden perusoikeuksia. Läpimennessään kansalaisaloite olisi lisännyt alueellista ja taloudellista epätasa-arvoa. Abortin saaminen etenkin pienillä paikkakunnilla olisi voinut vaikeutua.

Samana vuonna kerättiin nimiä myös vapaa-ajattelijoiden vireille-panemaan Yhdenvertainen Suomi -aloitteeseen. Kansalaisaloite uskonnollisen ja vakaumuksellisen yhdenvertaisuuden puolesta keräsi n. 8000 allekirjoitusta. Kansalaisaloite yhteisen katsomusaineen saamiseksi peruskouluihin keräsi reilut 13 000 nimeä puolen vuoden aikana. Nimienkeruu päättyi 13.2.2016.

Parhaillaan palvelussa voi allekirjoittaa aloitteen uskonnollisten teurastusten kieltämiseksi. Aloite on kerännyt ensimmäisen parin kuukauden aikana noin 4600 nimeä.

Kuva Liisa Takala

Mitä kuuluu,
Uskontojen uhrien tuki?

Vapaa Ajattelijan numerossa 4/2015 kysyttiin sekulaarien järjestöjen kuulumisia. Tässä lehdessä kuulemme Uskontojen uhrien tuki ry:n sekä Skepsiksen toiminnasta.

Jouni Valkila

Vapaa Ajattelijan numerossa 4/2015 kysyttiin sekulaarien järjestöjen kuulumisia. Tässä lehdessä kuulemme Uskontojen uhrien tuki ry:n sekä Skepsiksen toiminnasta.

Jäsenyys tiiviissä ja tiukan kontrolloivassa uskonyhteisössä sekä yhteisöstä irtautuminen on monille traumatisoiva kokemus. Sosiaaliset suhteet saattavat viiletä tai katketa kokonaan kun yhteisöstä irtautuu ja yksin jääminen on ihmiselle hyvin rankkaa, varsinkin kun siihen yhdistyy muita kriisejä kuten identiteetin ja maailmankuvan menettäminen. Tavoitteenamme on tukea tällaisia vaikeita asioita ja hengellistä väkivaltaa kokeneita vertaistuen keinoin.

Viimeinen vuosi on ollut vilkasta aikaa Uskontojen uhrien tuki UUT ry:ssä (tuttujen kesken UUT:ssa). Vertaistukitoimintamme on lisääntynyt huomattavasti.

Viime vuonna järjestämiemme vertaistukitapaamisten määrä kasvoi 58 % edellisvuoteen verrattuna. Vertaistukitilaisuuksissamme käyneiden määrä kasvoi 90 % (vuonna 2014: 401 osallistujaa, vuonna 2015: 762 osallistujaa).

Lisäksi tavoitamme entistä suuremman joukon ihmisiä netissä toimivien vertaistukiryhmien kautta. Viime vuonna perustetussa UUT:n vertaistuki –ryhmässä Facebookissa on jo 283 jäsentä. Meillä on monenlaisia netissä toimivia ryhmiä esimerkiksi seuraavista taustoista tuleville: esikoislestadiolaiset, helluntailaiset (+ muut karismaattisen kristillisyyden ryhmät), Jehovan todistajat, MAP-kirkko eli mormonit ja vanhoillislestadiolaiset. Vertaistukiryhmämme kokoontuvat seuraavissa kaupungeissa: Helsinki, Jyväskylä, Kuopio, Tampere, Turku ja Oulu. Lisäksi Lahdessa on alkavaa toimintaa.

Vertaistuen määrä on kasvanut, mutta olemme kiinnostuneita myös laadusta. Olemme juuri tehneet kyselyn vertaistukitoimintaamme osallistuneille ja alustavien tulosten mukaan osallistujat ovat kokeneet toimintamme auttaneen heitä merkittävästi.

Vertaistuen lisäksi teemme tiedotus- ja vaikutustoimintaa esiintymällä perinteisessä ja sosiaalisessa mediassa sekä tapaamalla viranomaisia.

Voit tutustua tarkemmin toimintaamme esimerkiksi seuraamalla Facebook-sivuamme. Mainostamme siellä myös mahdollisuuksia osallistua toimintaamme. Tervetuloa mukaan auttamistyöhön, tukemaan ja saamaan tukea.

Kirjoittaja on UUT ry:n toiminnanjohtaja

uskontojen uhrien tuki UUT ry

Sähköposti:
tiedotus@uskontojenuhrientuki.fi

Vertaistukipuhelimet:

Helsinki	Turku
0400 466 990	050 55 88 318
klo 15-17	klo 15-17

Puhelimiin vastaajat tekevät vapaaehtoistyötä. Heillä on henkilökohtaisia kokemuksia uskonyhteisöjen toimintaan liittyvistä ongelmista. UUT:ssa tekemässään vapaaehtoistyössä he ovat kohdanneet monia ihmisiä, jotka ovat kokeneet hengellistä tai muuta väkivaltaa useiden eri yhteisöjen taholta.

Voit soittaa näihin puhelimiin riippumatta siitä missä itse asut. Jos toinen numeroista ei vastaa, soita rinnakkaisnumeroon.

Kuva Risto K. Järvinen

Skepsis ry
tykkää tieteestä

Skeptikot tervehtivät vapaa-ajattelijoita!

Tiina Raevaara

Skepsis on vuonna 1987 perustettu yhdistys, jonka tarkoituksena on edistää kriittistä ajattelua sekä tieteeseen perustuvaa käsitystä maailmasta. Pyrimme edistämään tutkimustiedon käyttöä päätöksenteossa ja ampumaan alas yritykset, joissa pseudotiedon yhteiskunnallista asemaa pyritään parantamaan. Skepsis on Tieteellisten seurain valtuuskunnan jäsenjärjestö, ja puheenjohtajana toimii neljättä vuotta **Otto J. Mäkelä**.

Tapetilla ovat viime vuosina olleet erilaiset uskomushoidot sekä muu terveyteen liittyvä huuhaa. Mennyttä ovat ajat, jolloin Skepsiksessä keskityttiin ufo-havaintoihin, grafologiaan tai kaivonkatsojiin. Esimerkiksi rokotuskielteisyys on ilmiö, joka leviää nopeasti sosiaalisen median kautta ja perustuu monesti ennakkoluuloihin ja tieteeksi naamioituihin huhupuheisiin.

Skepsiksen toiminta on viime vuodet pyörinyt hyväksi havaittujen rutiinien ympärillä. Syys- ja kevätkaudella yhdistys järjestää kerran kuussa ilmaisen yleisöluennon Tieteiden talolla. Puhujiksi on kutsuttu eri alojen tutkijoita. Syksyllä 2015 luennon pitivät evoluutiopsykologi **Markus J. Rantala**, taikuri ja tietokirjailija **Heikki Nevala**, geneetikko **Iiris Hovatta** sekä lääketieteen emeritusprofessori **Jouko Tuomisto**.

Luennot ovat parhaimmillaan niin suosittuja, etteivät kaikki halukkaat mahdu 135-paikkaiseen saliin. Luennot nauhoitetaan ja niitä voi katsella Skepsiksen YouTube-kanavalta. On ollut hauska nähdä, että luennot vetävät porukkaa vuodesta toiseen. Tieteestä kiinnostuneita ihmisiä riittää. Suuret nimet, kuten **Hannu Lauerma**, ovat takuuvarmoja salintäyttäjiä.

Skepsis tuottaa myös harvakseltaan tehtäviä Tiede ja arki -videoita YouTubeen. Niissä haastatellaan asiantuntijoita esimerkiksi kännykkäsäteilyn terveysvaikutuksista tai luomutuotannon ympäristöystävällisyydestä. Pyrimme olemaan läsnä tapahtumissa, joissa kaivataan kriittistä ääntä. Olemme viime vuosina päivystäneet Hengen ja tiedon messuilla ja tänä vuonna ensi kertaa myös Minä olen -tapahtumassa.

Skepsiksen vuodenkiertoon kuuluu Huuhaa- ja Sokrates-palkintojen jakaminen. Huuhaa-palkinto myönnetään vuosittain taholle, joka on kunnostautunut pseudotieteen tai suoranaisen taikauskon aseman edistämisessä. Vuonna 2015 palkinnon saivat Nelosella ja MTV3:lla näkyvät maksulliset ennustaja-chatit, vuonna 2014 palkinto taas myönnettiin uskomushoitojen asemaa ajavalle Suomen terveysjärjestölle. Muita viime vuosien palkittuja ovat esimerkiksi korvavalojen valmistaja Valkee sekä journalistiseksi tuotokseksi naamioitunut Magneettimedia.

Huuhaa-palkinto kiinnostaa toimittajia ja saa helposti paljon julkisuutta. Tieteellisen tiedon aseman edistämisestä myönnettävä Sokrates-palkinto ei valitettavasti herätä yhtä paljon mielenkiintoa. Vuonna 2015 palkinto myönnettiin Tiede-lehdelle ja sitä edellisenä vuonna Luonnontieteellisellä museolle. Jostain syystä "negatiivinen" palkinto kiinnostaa julkisuudessa enemmän kuin positiivisesta teosta palkitseminen. Silti koemme tärkeäksi palkita myös hyvistä teoista.

Skepsis kasvaa mukavasti vuosi vuodelta, nyt jäseniä on jo yli 1 900. Haasteena on naisten houkuttelu mukaan toimintaan, nyt jäsenistö on kovin miesvaltaista. Selviä syitä tälle on vaikea löytää: ehkä yhteiskunnallisena "änkyränä" toimiminen houkuttelee enemmän miehiä kuin naisia.

Vuosi 2017 on Skepsiksen juhlavuosi: yhdistys täyttää silloin 30 vuotta. Tämä vuosi kuluukin pitkälti ensi vuoden tapahtumien ja projektien suunnittelussa. Pysykää kuulolla, sillä ensi vuonna Skepsiksestä ja skeptisestä ajattelusta kuullaan monella saralla. Sapere aude – uskalla tietää!

Kirjoittaja on Skepsiksen vpj

Ulkopuolisen silmin

Jani Mastola

Siltaopintoina teologiseen tiedekuntaan jouduin suorittamaan alempaan korkeakoulututkintoon merkityn työharjoittelun. Suoritin tämän Vapaa-ajattelijain liitossa toimien messuavustajana ja sisäisenä laaduntarkkailijana yleisötilaisuudessa. Liitto on siitä mielenkiintoinen, että sitä pidetään teologisessa tiedekunnassa niin opiskelijoiden kuin henkilökunnankin osalta tiedekunnan päävihollisena. Omien nettisivujensa mukaan liitto ajaa kolmea asiaa: valtiokirkkojärjestelmän purkamista, uskonnottoman maailmankatsomuksen tasa-arvoista huomioimista uskontojen rinnalla ja julkisen sektorin siivoamista uskontojen harjoituksesta. Kärki tuntuu olevan valtiokirkon etuoikeuksien kritisoimisessa.

Se, että nämä tavoitteet saavat liiton näyttämään viholliselta on mielenkiintoista ja kertoo paljon teologisesta tiedekunnasta. Kyse voi olla kirkon aseman puolustamisesta, mutta todennäköisempää on, että uskonnottomuus näyttäytyy uhkana uskonnollisille ihmisille. Yleisin argumentti vapaa-ajattelijoita vastaan on että "ateismikin on uskonto, koska siinä uskotaan ettei jumalaa ole", mikä liikkuu yleisenä totuutena tiedekunnassa, ja yhteiskunnassa muutoinkin aivan liian heppoisin perustein. Uskonnottomuus saa kuitenkin uskonnolliset tarpeet pohjimmiltaan näyttämään hölmöiltä.

Koska kyseessä on uskontopolitiikkaan liittyvä yhteiskunnallinen järjestö, ja koska teologian opiskelijoita on niin paljon ja koska harjoittelut ovat kaikille pakollisia, niin oletin, edellämainitusta riitatilanteesta huolimatta, että vapaa-ajattelijoihin olisi tunkua harjoitteluun. Ajattelin, että heillä pyörii teologisen harjoittelija non-stop ympäri vuoden. Olin ilmeisesti ensimmäinen tällainen koskaan. Pääsin heti edustustöihin, ja pari pikaesittelyä meni ennenkuin tiesin tarkalleen, mitä liiton toiminnasta ja tavoitteista pitäisi kojukävijöille kertoa. Oletin esimerkiksi että liitto ajaisi katsomusaloitteen mukaista yleistä ja yhteistä katsomusopetusta. Kärki olikin elämänkatsomustiedon avaamisessa kaikkien valittavaksi. Myöhemmin sain tietää että kannatus myös yhteiselle katsomusaineelle on liitossa kovaa.

Toimin siis messuedustaja-apulaisena Educan opetusalan messuilla 29.-30.1.2016. Jaoin esitteitä liiton ja kumppanuusjärjestöjen toiminnasta näistä kiinnostuneille opetusalan toimijoille. Joidenkin kanssa syntyi keskustelua, mutta suurimman osan ajasta kuuntelin liiton aktiivien selvitystä liiton historiasta, toiminnasta ja sisäisistä kiistoista, joita oli kiitettävän paljon. Esitteitä ja liiton omia lehtiä meni melkoista vauhtia, toiminta siis herätti kiinnostusta. Paikalla näkyi myös teologian opiskelijoita, joista muut kiersivät kojun kaukaa ja uskontotieteilijät kävivät piipahtamassa lyhyesti. Turusta oli valtava revohkallinen sikäläisiä uskontotieteilijöitä.

Olin odottanut useiden vahvassa uskossa olevien henkilöiden tulevan haastamaan riitaa tai kiistelemään uskonasioista. Muutama tietysti tulikin. Sain kuulla Jeesuksesta ja iankaikkisesta elämästä, ja että muslimit leviävät kuin tauti. Elävästi mieleen painui, kun pitkän tuijotuksen jälkeen vanhempi herrasmies lausui painostavasti: "Mä voisin panna teidät kiemurtelemaan" - niinkuin käärmeet - "mutten paa..." Hän tosin ei ehkä edustanut vahvaa uskonnollisuutta. Sain huomata että liittoa kritisoitiin myös muista lähtökohdista kuin kiihkouskonnollisista, mutta usein enemmän tai vähemmän hämärillä argumenteilla, joista löytyi kimurantteja peliteoreettisia kiemuroita.

Messujen jälkeen toimin sisäisenä tarkkailijana Uskontojen ja katsomusten yhteisymmärrysviikon seminaaritilaisuudessa, 2.2.2016, jossa useiden uskonnottomien asiaa ajavien järjestöjen edustajat keskustelivat sekulaarihumanismin tilasta. Paikalla oli "vapareiden" lisäksi Uskonnottomat ry ja Humanistiliitto. Liitoilla oli joitain eri painotuksia, mutta enemmän yhteistä. Suomen valtiokirkkojärjestelmä raastaa edelleen uskonnottomien oikeustajua. Uskonnolla on pieniä lonkeroita siellä täällä pitkin julkista areenaa, ja erityisesti koulujen ongelmat korostuvat.

Ylipäätään suljetut julkiset tilat ovat paikkoja, joissa kirkko edelleen voi toteuttaa painostavaa pakkokäännytyksen perinnettään. Kouluista viedään lapsia kirkkoon ja rukoilutetaan heitä, säännöistä joustetaan mielivaltaisesti ja satunnaisesti ja pienillä paikkakunnilla vanhempia uhataan. Päiväkoteihin viedään yllätysevankeliumia, kun lapset eivät vielä osaa puolustautua. Armeijassa kirkon edustaja määrää pitkälti kaikkien "hengellistä hoitoa" ja varsinkin leireillä "ei ole aikaa poikkeuksiin". Vankiloissa on papit ja valtioinstituutioilla jumalanpalvelukset. Työtä riittää ja voitot ovat pieniä. Ymmärrystä löytyy hyvin vähän niille, jotka eivät kunnioita uskonnottomien ihmisarvoa tai kansalaisoikeuksia. Tilaisuudessa ei esiintynyt kriittisiä vastapuolen edustajia, siksi tilaisuus oli ensisijaisesti "omien" keskinäinen tapaaminen. Se ei tosin yhteisymmärrysviikon formaattiin kuuluisikaan.

> Teologisessa tiedekunnassa Vapaa-ajattelijoiden liittoa pidetään tiedekunnan päävihollisena.

Loin siis suhteet liittoon ja minulla oli ihan hauskaa, näen sen vahvuutenani. Sen sijaan en tunne suomalaisen poliittisen- ja järjestökentän sisäisiä lainalaisuuksia, enkä jaksa aina huomioida niitä, joten se toimii riskinä, johon minun tulee kiinnittää tulevaisuudessa aiempaa enemmän huomiota. Mitä tulee teologiseen erityisosaamiseen, jota voisin jakaa järjestökentälle, niin suhtaudun varauksella. Periaatteessa voisin syventyä kiistelyyn Jeesuksesta tai muslimeista, ja niin teinkin. Huomasin molemmista tietäväni enemmän kuin keskivertomessuvieras.

Sen sijaan uskonnollisten sidosten tai piilomotiivien paljastaminen valtaapitäviltä voisi olla hyvinkin mielenkiintoista, ja näen ettei ymmärrys siitä ole oikealla tolalla kansan keskuudessa. Tämä on kuitenkin hyvin pitkän aikavälin teoreettinen ajatus. Omat ajatukseni uskonnollisuuden fuusioitumisesta muuhun ajatteluun eivät saa kannatusta. Kokonaisuutena harjoittelusta jäivät mieleen välivyöhykkeet. Jo aiemmin tiesin että eri tiedekunnat elelevät eri maailmoissaan, ilman vahvaa kohtaantoa ja nyt tajusin myös todellisen maailman seilaavan niistä irrallaan, eri vesillä.

Samoja keskusteluja ei käydä, eikä toisten ajattelusta ole edes tietoisuutta. On raskasta ylittää näitä rajalinjoja, koska aina rikkoo joitain kirjoittamattomia sääntöjä, ja siitä saa kuulla aina vasta viiveellä. Monet keskustelut joutuu aloittamaan yllättäen aivan tyhjästä, alkutekijöistä. Lisäksi minusta vaikuttaa, että kaikki toiminta on kaivoon kannettua vettä, rakenteet on jo ennalta päätetty. Hyvänä esimerkkinä katsomusainealoite; huolimatta sen suosiosta, asiantuntijamyönteisyydestä tai vallitsevan tilanteen ongelmista, ei ole mitään syytä olettaa keskustelulla tai aktiivisuudella olevan vaikutusta.

Kirjoittaja on Teologisen tiedekunnan opiskelija, joka suoritti työharjoittelun Vapaa-ajattelijain liitossa

NuFit 2016: Tuho

Kimmo Laine

Nufit 2016 järjestettiin 15.-16. tammikuuta. NuFit eli nuorten filosofiatapahtuma on vuodesta 2002 alkaen järjestetty vuosittainen konferenssi, jonka sisäänpääsymaksulla saa laajan kattauksen mielenkiintoisia puhujia erilaisilta elämänpoluilta. Tapahtuman järjestävät nykyisin yhteistyössä Prometheus-leirin tuki ry, Dilemma ry ja FETO ry. Ohjelmaa järjestetään kahdessa salissa, joten kuulija joutuu aina tekemään kiperän valinnan kumpaa kulloisestakin alustuksesta käy kuuntelemassa. Toisaalta tämä tarkoittaa sitä että jokaisen nufit-kokemus on yksilöllinen.

Tämän vuoden kattoteemana oli tuho, jota alustuksissa pyrittiin käsittelemään eri tahoilta. Tuho on suuri ja voimakas sana. Niinpä teeman pohdiskelustakin tuli melko synkkää. Nufitissä kuuntelemani alustukset saivat minut pohtimaan kolmea erilaista tuhoa: yksilön, yhteisön ja maailman tuhoa. Kaikki nuo ovat äärellisiä asioita tuntemassamme maailmassa. Tässä artikkelissa puntaroin niitä mietteitä joita tapahtuma kokonaisuutena sai minut pohtimaan, enkä niinkään esittele yksittäisiä alustuksia. Tapahtuman tarkoitushan on antaa eväitä filosofiseen pohdiskeluun.

Yksilön tuho

Elämä on väliaikainen tila, joka päättyy kuolemaan, yksilön tietoisen minän tuhoon. Äärellinen elämä on lopulta evoluution ehto. Jos uudet sukupolvet eivät korvaisi edeltäviä, kehitys pysähtyisi. Toisaalta on myös aika mahdotonta ajatella että uusia yksilöitä syntyisi maailmaan jossa kaikki edeltävät sukupolvet ovat elossa kuluttamassa resursseja. Kuolema on kehityksen elinehto. Silti me vieroksumme sitä omalla kohdallamme niin paljon, että kuolemanjälkeistä elämää tai uudistysyntymää lupaavat uskonnot ovat saavuttaneet suuren suosion ihmisten keskuudessa.

Kuolema, itsemurha, eutanasia. Nämä ovat vakavia asioita sekä yksilölle itselleen, että yksilön läheisille, joilta kuolema riistää tärkeän ihmisen jota ilman on opittava elämään, vaikka se tuntuu paikoin mahdottomalta. Ohjaaja **Sini Liimatainen** piti alustuksen liittyen itsemurhaa käsitteleväänä dokumenttielokuvaansa Näin Unta Elämästä. On selvää että itsemurha viiltää syvät haavat läheisten elämään. Viesti oli kuitenkin tärkeä: puhutaan mieluummin elämästä, puhumaan niistä ongelmista jotka mieltä painavat ja saavat pohtimaan itsemurhaa.

Eutanasia on hieman toisenlainen kuoleman kohtaamisen tilanne. Se ei tule yllätyksenä. Se tulee hyvin harkittuna päätöksenä, jonka läheiset voivat käsitellä ja hyväksyä sen. Se on myös ehkä hivenen helpommin käsiteltävissä oleva elämän päätöspiste. Kun ei ole enää mitään tehtävissä, kun on vain surua, pelkoa ja kipua. Silloin läheistenkin on varmasti helpompi ymmärtää asia keskustellessaan parantumattomasti sairaan omaisensa kanssa.

Yhteisön tuho

Ihmisten muodostamat yhteisötkin voivat tuhoutua, vaikka ovatkin paljon ihmisiä pitkäikäisempiä. Karttojen rajat on piirretty uusiksi moneen kertaan. Kristinusko lähetyskäskyineen on suuressa rakkaudessaan tuhonnut myös paljon alkuperäistä kulttuuria. Kulttuurin tuhon ovat kokeneet niin Katumajärvessä kasteita pesseet kantasuomalaiset, kuin saamelaisetkin, joiden noitarummut rikottiin kun saamelaisten usko haluttiin hävittää. Toisaalta myös kirkko kulkee kohti omaa tuhoaan, ei tosin väkivaltaista tuhoa, vaan rauhallista unohduksiin sammumista, kun suomalaiset maallistuvat ja jättävät uskonnon kulttuurin pois elämästään.

Vallankumoukset ja valloitussodat voivat tuhota tieltään yhteisöjä ja kulttuureja. Ranskan suuri vallankumous tuhosi Ranskan monarkian, ja sen tilalle astui vapaus, veljeys ja tasa-arvo. Kommunistinen Neuvostoliitto on hajonnut minun elinaikanani. Ovatko monarkiat tulossa tiensä päähän länsimaissa? Myös anarkismi oli yhtenä alustuksen aiheena NuFitissa. Anarkismi on surullisen väärinymmärretty aate, joka mielikuvissa pelkistyy ikkunoita rikkovaan "anarko-markoon". Älkää rikkoko ikkunoita tai mitään muutakaan, mutta anarkismiin liittyy paljon pohdittavaa. Entä vanha kunnon demokratia? Vapaa-ajattelijain liitto pyrkii vaikuttamaan yhteiskunnassa demokratian keinoin, hitaasti ja varmasti. On aiheellista silti kysyä miten demokratia toteutuu nykyisin. Esimerkiksi Yhdysvalloissa, jossa valituksi tuleminen edellyttää varsin merkittävää yritysten vaalirahoitusta, demokratia on hiipimässä kohti korpokratiaa. Tämä on jokseenkin pelottavaa sikäli että jonkin määritelmän mukaan yritykset olisivat ihmisten mittapuulla sosiopaatteja joilta puuttuu empatia täysin.

Monessa alustuksessa yleisökysymysten aikana käsiteltiin maahanmuuttoa ja sitä miten kärjistynyttä keskustelu aiheen ympärillä on. **Maryan Abdulkarim** käsitteli alustuksessaan mm. rasismia ja naisvihaa, joka kieltämättä on tullut näkyvämmäksi Suomessakin. Ihmisarvoa ja ihmisoikeuksia on pidetty jakamattomina länsimaiden ylpeydenaiheina, mutta nyt yhteiskunnalliseen keskusteluun on noussut puheenvuoroja joissa pohditaan että pitäisikö niistä sittenkin tinkiä hieman. Arabikevään aikaan lähti liikkeelle yhä voimistunut konflikti, joka on saanut ihmiset liikkeelle. Joidenkin mukaan kuivuus oli vaikuttava tekijä, joka sai kansan nousemaan barrikadeille. Mistä kuivuus sitten johtuu? Palataan tähän ihan kohta. ►

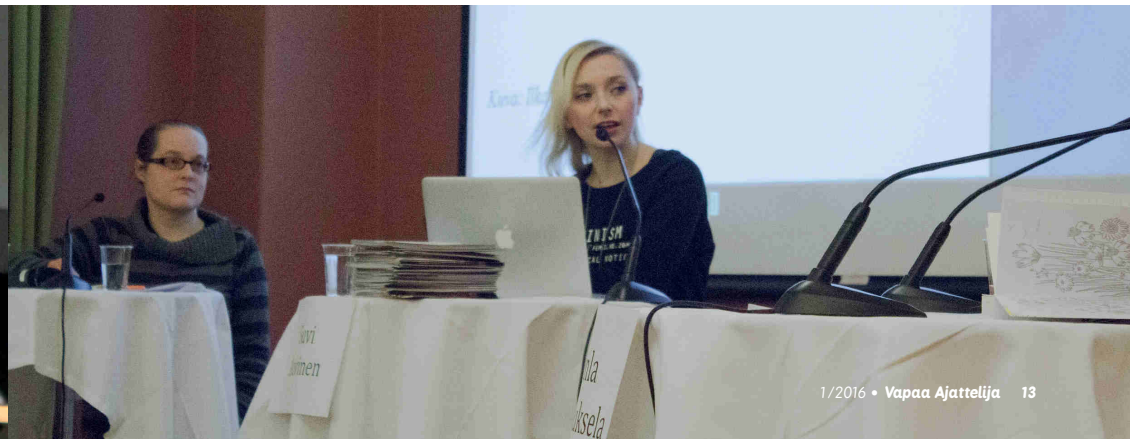

Maailman tuho

Tohtori Frank Drake on esittänyt Draken yhtälönä tunnetun laskukaavan, jolla voisi arvioida maailmankaikkeudesta löytyvien sivilisaatioiden määrää. Kaava koostuu monesta tekijästä, jotka vaikuttavat elämän syntymisen ja älyn kehittymiseen, mutta viimeinen parametri L on sivilisaation odotettu elinikä. Drake siis otti huomioon myös sen, että sivistynyt yhteiskunta ei välttämättä säily, vaan voi myös tuhoutua aikanaan. Emme voi mistään tietää mikä on sivistyneen yhteisön keskimääräinen elinikä. Meillä on mallidataa vain yhdestä datapisteestä: omastamme.

Oman maailmamme tuho on konkreettinen uhka. Tämän hetken aktiivisin uhkakuva on ilmastonmuutos. Ilmastonmuutos saa aikaan myös ilmastopakolaisia, ihmisiä jotka eivät enää selviydy kotiseudullaan. Arabikevät oli ehkä vasta alkusoittoa. Onnistuuko yhteiskunta pysäyttämään etenevän globaalin ilmastokatastrofin ennen kuin on liian myöhäistä? Ja löytämään elintilaa niille, joiden asuinalue on kuivunut tai jäänyt veden varaan? Jos onnistuisimmekin ratkaisemaan energiakriisin ja leikkaamaan päästöjä riittävästi, on globaalin sodan mahdollisuus aina olemassa. Vuodesta 1947 on viitattu Tuomiopäivän kelloon, jonka symboliset viisarit ovat vain minuuttien päässä kohtalokkaasta ydinsodasta. Viisareita on siirretty eteenpäin ja taaksepäin sen perusteella kuinka ydinaseriisunnassa ollaan edetty tai taannuttu.

Kristinuskoon sisältyy ajatus siitä että tuomiopäivä ja apokalypsi on tulossa. Siihen suhtaudutaan suurella odotuksella ja mielipuolisella ihannoinnilla, jonka selittää vain järjetön ajatus siitä että tuhoa seuraisi pelastus. Ateistin on vaikea ymmärtää maailmanlopun odottajia ja ennustajia, jotka ovat ilmoittaneet maailmanlopun koittavan milloin minäkin päivänä, ja pettyen palanneet arkeen kun loppu ei olekaan koittanut. Ateistit voivat toki naureskella maailmanlopunennustajien haihatuksille, mutta pelko aidosta ihmisten itsensä aiheuttamasta maailmanlopusta, lopullisesta tuhosta on aiheellinen.

Jälkijäristykset

Nufit oli minulle todella mielenkiintoinen kokemus, ja kuten huomata saattaa, se herätti monenlaisia ajatuksia, joista tähän mahtui vain pieni osa. Plussaa siitä että alustajina oli tasapuolisesti mies- ja naisnäkökulmia edustettuna. Alustuksien lisäksi tapahtumassa oli paljon kaikenlaista joka jäi kokematta, kuten filosofiset teehetket ja Sokrates-väittelykilpailu. On todella ilahduttavaa, että Suomessa järjestetään nuorille suunnattu filosofiaan kannustava tilaisuus. Tämä oli minulle ensimmäinen Nufit, mutta ennustan että ei varmasti jää viimeiseksi. Suuri kiitos tapahtuman järjestäjille.

Nufit:
http://www.nufit.fi/

Tapahtuman videostriimaukset löytyvät osoitteesta:
https://bambuser.com/channel/Nufit

RATIONALIST INTERNATIONAL
CONFERENCE
23-24.4.2016 TALLINNA, VIRO
OSTA LIPPUSI
www.rationalistconference.com

PUHUJINA
IRMA PEIPONEN, PETRI KARISMA, ESA YLIKOSKI, EMILIA ERICSON, MARIO RAMADAN SANAL EDAMARUKU, GUNN WINTER, WOJCIECH KRYSZTOFIAK, MARIT SIMONSEN, A C PETER, ADRIAN BAILEY, G VIJAYAM, MICHAEL A SHERLOCK, TIINA VILPONEN, JACEK TABISZ, NINA SANKARI, K VEERAMANI, MARYAM NAMAZIE, MICHAEL NUGENT, EDWINA ROGERS, ROBERT EAGLE, SUSAN BLACKMORE, TASLIMA NASRIN

TAPAHTUMAN JÄRJESTÄÄ
Rationalist International
Helsinki Finland

YHTEISTYÖSSÄ
Rationalist Association
Estonia

Naiset ylläpitävät uskontoja, jotka sortavat heitä.

Naiset uskontojen **kauppatavarana**

Suvi Auvinen

Äärioikeistolainen liikehdintä nostaa päätään Euroopassa pakolaiskriisin myötä. Yhä useammat äärioikeistolaiset ovat alkaneet myös puhua naisten oikeuksista sekä etenkin siitä, kuinka vieras kulttuuri ja vieraat uskonnot, pääasiassa islam, ovat uhka naisten oikeuksien toteutumiselle.

Äärioikeiston retoriikka naisten suojelusta on tietenkin vain keppihevonen, jolla pyritään oikeuttamaan omasta pelosta, epäluuloista, vihasta ja tietämättömyydestä johtuvaa toimintaa. Ristien kanssa marssivien rasistien kiinnostus naisasiaan perikristillisessä Suomessa ansaitsee sen sijaan kriittistä tarkastelua.

Naisen asema on lähes kaikissa uskonnoissa ja suuressa osassa järjestäytynyttä uskontoa hyvin alisteinen. Raamatun naiskuvasta kertoo paljon se, kuinka syntiinlankeemus ja ihmiskunnan kärsimys vieritetään kirjan ensilehdillä Eevan syyksi: naisen tahto on niin heikko ja tämä on niin houkutuksille altis, että tekee sen yhden ainoan asian, jonka Jumala on ihmisiltä kieltänyt. Haukkaamalla hedelmää Eeva asemoi naiset syyllisiksi, ikuiseen velkaan ja alisteiseen asemaan mieheen nähden.

Juutalaisuuden, islamin ja kristinuskon pyhiä tekstejä leimaa niiden naisvihamielisyys. Ihmisen perusoletus on miehuus, se on tavoiteltava arvo ja kaikki miehuudesta poikkeava on alempiarvoista. Keskeiset toimijat, profeetat ja jumalat ovat miehiä, ja naisilla on lähinnä statistin rooli. Naisia käytetään surutta kauppatavarana, nähdään miesten omaisuutena ja näiden tehtävä on lähinnä palvella miehiä. Vaikka yksittäiset naiset nostetaan esiin positiivisessa valossa, on uskontojen pyhien tekstien asenne naisia kohtaan yksiselitteisen negatiivinen.

Uskonnot ajastaan jäljessä

Tekstit on tietenkin kirjoitettu aikana, jolloin yhteiskunta oli radikaalisti erilainen eikä tasa-arvo ollut arvossa pidetty asia. Paljon kuitenkin kertoo uskontojen naiskäsityksestä niiden haluttomuus uudistua ja uudistaa itseään. 2010-luvulla Suomessa on kristittyjä, joiden mielestä nainen ei esimerkiksi voi olla pappi. Siinä missä yhteiskunnan kaikilla muilla aloilla tapahtuu valtavaa kehitystä, laahaa uskontojen tasa-arvokäsitys kaukana perässä.

Feministisessä uskontotieteessä valtauskontojen miesvaltaisuus nähdään yhtenä syynä yhteiskunnan laajemmalle naisvihamielisyydelle. Feministiteologi **Rosemary Ruether** menee jopa niin pitkälle, että sanoo naisten ja reformistien hukkaavat aikaansa kristinuskon parissa, koska kyseinen uskonto on olemukseltaan miehinen. “Jumala ja Jeesus ovat miehiä ja kristinusko on luotu vain miehisen vallan pyhittämiseksi. Näin ollen naisten tulee irtautua kristinuskosta ja luoda uutta uskontoa, joka on vapaa vallan ja alistamisen käytännöistä”, toteaa Ruether.

Uskominen ja usko eivät itsessään ole tietenkään positiivisia tai negatiivisia asioita, vaan neutraali ilmiö. Uskontojen käyttäminen rasismin oikeutukseen tai näennäiseen naisten oikeuksista kiinnostumiseen sen sijaan on vain yksi vallankäytön muoto lisää. Sekulaarin liikkeen on välttämätöntä kiinnittää huomiota tasa-arvon toteutumiseen kaikilla yhteiskunnan osa-alueilla. Tasa-arvoa ei voi olla kenelläkään ennen kuin se on kaikilla.

Uusi aika vaatii

uudet tavat toimia

Petri Karisma

Kamppailu sekulaarista Suomesta voitetaan tai hävitään julkisuudessa. Voimme pyrkiä viestimään eduskuntaan ja muille viranomaisille vaikka kuinka paljon, mutta lopullisesti tilanteen kääntää voitoksi tai häviöksi suuren yleisön mielipide meistä ja ajamistamme asioista.

Uskonnollisuus saattaa saada hetkittäin pieniä voittoja, mutta suuri kuva johtaa vääjäämättä sekulaariin Suomeen. Se ei todellakaan synny itsestään. Vapaa-ajattelijoilla on tärkeä rooli sekulaarisuuden suunnan ja vauhdin määrittämisessä.

Vapaa-ajattelijoilla on ollut tapana vähän turhan paljon käyttää resursseja oman väen vakuuttamiseen tavoitteista ja päämääristä. Näin unohdetaan, että varsinainen kohderyhmä ovat ne suomalaiset, jotka eivät ole kuulleet tavoitteista tai eivät ole mahdollisesti ymmärtäneet niitä. Kohdentamalla viestintää uusiin ihmisiin saamme ajatuksillemme uusia kannattajia.

Ensiarvoisen tärkeää olisi, että suomalaiset uskonnottomat emansipoituisivat. Tällä tarkoitan sitä, että nykyisin uskonnoton ihminen ei ymmärrä, että hänellä ei ole samoja oikeuksia ja häntä kohdellaan eri tavalla, kuin uskontojen kannattajilla. Esimerkiksi kouluissa tilanne on varsin huono.

Mielikuvissa on voimaa

On kaksi keskeistä kysymystä, jotka tulee nostaa esille. Ensimmäinen on ajatus, että Suomi on paljon enemmän sekularisoitunut, eli maallistunut, kuin julkisessa sanassa tai yleisissä mielikuvissa todetaan. Toinen kysymys on siinä, että uskonto on perinteisesti nähty positiivisena asiana ja kaikki siihen liittyvä paha on pyritty selittämään pois.

Suomalaisten suhde uskontoon on hyvin pinnallinen, vain hyvin pienellä vähemmistöllä on joku käytännön yhteys uskontoon. Suomalaiset eivät käy kirkossa, eivätkä suomalaiset paastoa, vaikka uskonto niin vaatisi. Uskoon suoraan liittyvät kysymykset ovat tärkeä kirkkoon kuulumisen syy vain viidennekselle kirkon jäsenistä.

Maallistunut kirkon jäsen ei tarvitse kuin pienen tuuppauksen, kun hän suuntaa eroakirkosta.fi-palvelun sivuille ja klikkaa itsensä eroon kirkosta. Meidän tulee luoda mielikuva, että on aivan tavallista olla uskonnoton ja kertoa, ettei uskonto ole mikään hyvä ja kannatettava juttu.

> Meidän pitää tehdä asiastamme populaari.

Internetissä on voimaa

Todella merkittävä onnistuminen vapaa-ajattelijoilla on moneen vuosikymmeneen ollut eroakirkosta.fi-palvelu. Sen kautta on eronnut yli 500 000 suomalaista, ja tämä on vaikuttanut merkittävästi kirkon taloudelliseen toimintakykyyn ja uskottavuuteen. Niin kuin olen monesti sanonut, mikä se semmoinen kansankirkko on, jonka kansa jättää?

Me pystymme toistamaan tämän eroakirkosta.fi-palvelun onnistumisen, varsinkin, kun nyt meillä on eroakirkosta.fi-palvelun mukanaan tuoma julkisuus, osaaminen ja ihmiset.

Ihmiset tekevät, eivät järjestöt

Tärkeintä on hahmottaa, että yksittäiset ihmiset ovat toiminnan lähtökohta. Järjestö ei tee mitään, se voi tarjota jonkinlaiset puitteet ja taloudellista resurssia, mutta eipä juuri muuta. Internetin aikakaudella vapaamuotoiset ja vapaaehtoiset ryhmät korostuvat. Nämä ryhmät ovat monin verroin tehokkaampia kuin jäykät järjestöt.

Nämä porukat innostuvat jostain projektista ja toteuttavat sen. Tarkoitus ei ole kysellä joltain järjestöltä, miten homma tulee hoitaa. Vapaaehtoisuuden perusperiaate on, että heitä ei voi käskeä, niin kuin palkkatöissä olevia.

Ad hoc-toimintatapa

Aivan keskeinen ajatus on ad hoc. Tässä ajatusmallissa ryhmä kootaan ja toiminnat suunnitellaan tiettyä kampanjaa tai projektia varten. Keskeistä tässä ajattelussa on se, että tekijät päättävät, miten asiat etenevät, eikä joku tekijöiden ulkopuolinen ryhmä kabineteissa.

Sanomattakin on selvää, että näissä projekteissa ei ole merkitystä sillä, onko toimija vapaa-ajattelijoiden jäsen vai ei. Tärkeintä on, että henkilö tuo projektiin jotain lisäarvoa.

Kampanjaan osallistuvat vain ne henkilöt, jotka oikeasti tuovat osaamisellaan todellista hyötyä kokonaisuuteen. Kellään ei ole oikeutta tulla ulkopuolelta määrittämään tai opponoimaan, miten toimintoja tulisi hoitaa. Tärkeintä on se, että saadaan jotain näkyvää aikaan - ei se, kuka tai mikä on toiminnan takana.

Selkeämpää ja populaarimpaa viestiä

Vapaa-ajattelijoiden yksi keskeinen helmasynti on ollut sanoman vaikeaselkoisuus ja hahmottomuus. Tämä on toisaalta ymmärrettävää, kun viestintä on aikaisemmin suunnattu jo puolensa valinneille. Jotta saisimme lisää kannattajia omalle asialle, niin viestiä pitää selkeyttää ja pyrkiä tekemään siitä mahdollisimman populaaria.

Ketään ei voida pakottaa lukemaan monimutkaista ja jäsentymätöntä juttua. Tällaiset jutut jäävät lukematta ja viesti ei saavuta kohdettaan. Voidaan jopa sanoa, että monimutkaisen ja jäsentymättömän tekstin tekeminen on turhaa työtä, koska se ei saavuta kohdettaan, eli lukijaansa.

Joku saattaa nyt ajatella, että olen suureellinen, kun kuvittelen, että vapaa-ajattelijat oppisivat oikeasti vaikuttamaan. Mutta se on vähän niin, että jos ajattelee pienesti, niin aivan varmasti päätyy pieneen. Kun ajattelee isosti, on mahdollista päätyä isoon.

Vapaa-ajattelijat ja seurakunta yhteistyössä -

USKOMATONTA?

Riku Salminen

Julkinen keskustelu, etenkin sosiaalisen median puitteissa tapahtuva, on saanut viime aikoina ikäviä piirteitä. Tuntuu siltä, että tärkeintä on huutaa oma mielipiteensä mahdollisimman kovaa ja lytätä vastapuoli kokonaan. Tampereen Vapaa-ajattelijat on jo muutaman vuoden ajan käynyt keskusteluja Tampereen seurakunnan toimijoiden kanssa. Vapaa-ajattelijat ovat vierailleet Seurakuntien talossa ja onpa nähty jopa tuomiorovastin delegaatioineen uskaltautuneen kyläilemään pimeyden ytimessä, eli Tampereen Vapaa-ajattelijoiden toimistolla.

Osapuolet ovat tulleet hyvin toimeen, omista ennakkoluuloista on heitetty huulta ja on huomattu, että maailmankatsomuksellisista eroista huolimatta voimme kohdata toisemme kunnioittavasti ja hyväksyä toisemme maltillisina yhteiskunnallisina toimijoina, vaikka edustammekin suomalaisittain äärilaitoja.

Anna arvo toisellekin -paneeli

Keskustelujen aikana syntyi alkuvuodesta 2015 ajatus järjestää julkinen tilaisuus aiheen ympärille: kuinka kohdata vastapuolena pitämänsä sellaisella tavalla, josta voisi syntyä vastakkainasettelun sijaan jotain rakentavaa? Päätimme pyytää mukaan Aamulehden puolueettomaksi järjestäjäksi ja pyysimme psykohistorioitsija Juha Siltalaa alustamaan keskustelun. Sovimme päivämäärän hyvän matkan päähän loppusyksyyn tai alkutalveen ja kaikki vaikutti sujuvan hyvin…

Sitten mediassa räjähti - Suomeen alkoi saapua pakolaisia ja näytti siltä, että keskustelumme muuttuisi väkisinkin kiistelyksi turvapaikanhakijoista. Päätimme yhdessä, että tätä pyritään välttämään niin pitkälle kuin suinkin mahdollista, mutta varauduimme pahimpaan. Toisaalta kiihkeänä vellova somekeskustelu toi myös lisäperusteluja tällaisen tilaisuuden järjestämiselle

Paneelikeskustelu järjestettiin 8. joulukuuta Aamulehden auditoriossa, otsikolla ”Anna arvo toisellekin”, eli miten yhteistä hyvää voitaisiin saada aikaan vakaumusten erilaisuudesta riippumatta? Keskustelemassa olivat Vapaa-ajattelijain liiton puheenjohtaja **Petri Karisma**, Tampereen tuomiorovasti **Olli Hallikainen**, alueellisen ETNO:n puheenjohtaja ja SPR monikulttuurisuustoiminnan kehittäjä **Anu-Rohima Mylläri**, Miesten kansalaistalo Mattilan työnjohtaja **Jukka Tukia** sekä edustaja Tampereen kaupungilta. Keskustelun juontajana toimi Aamulehden **Matti Mörttinen** ja alustajana jo aiemmin mainittu **Juha Siltala**.

Apinalauman turkin sukimista

Siltalan alustus oli hyvin mielenkiintoinen, hän osasi ottaa melko täyden auditoriosalin haltuunsa ja toi esille biologisia ja sosiaalipsykologisia tekijöitä vihapuheen ja someraivon taustalla. Siltalan mukaan vihaa aiheuttaa pelko ja länsimainen ihminen pelkää eniten kilpailukyvyttömyyttä. Resurssien niukkeneminen ajaa vastakkainasetteluun ja ulkoinen vihollinen tekee omasta asiasta hallittavampaa. Aihe on hyvin mielenkiintoinen tutkimuksen kannalta, mutta mielipide-eroja ei voi käsitellä tieteen tavoin, koska dogmit eivät ole hypoteeseja vaan identiteetin tukipuita. Siltala vertasi somessa peukuttamista turkin sukimiseen apinalaumassa – sen tehtävä on lisätä ryhmän yhteenkuuluvuuden tunnetta.

Alustuksen jälkeen käytiin lopulta melko yksimielinen keskustelu siitä, että varsinainen vihapuhe on lopulta melko pienen porukan harrastus ja kaikki olivat samoilla linjoilla siitä, että jokaisen pitäisi yrittää asettaa itsensä vastapuolen asemaan ja miettiä millaisella tavalla omat epäluulot ja pelot voisi ymmärrettävällä tavalla viestiä. Paneelissa todettiin, että tärkeässä roolissa on terminologia – jos voisimme puhua asioista samoilla termeillä, se vähentäisi kärjistämistä. Pääosassa oli luonnollisesti pakolaiskysymys ja kulttuurierot, mutta sekä yleisö että panelistit pysyttäytyivät neutraaleissa kannanotoissa. Keskustelu ei silti ollut missään mielessä laimeaa, vaan jokainen osasi kertoa esimerkkejä, kuinka vastapuolet ovat kohdanneet heidän omassa toiminnassaan, joskus kiihkeästi, mutta useimmiten arvostavissa merkeissä.

Yleisön mielipide

Juontaja **Matti Mörttinen** esitti panelisteille ja yleisölle myös muutaman kysymyksen, joihin vastattiin nappia painaen. Kysymykseen ”Mikä on mielestäsi eniten lisännyt vastakkainasettelua Suomessa” vastasi 33% syynä olevan taloudellisen laman ja 26% vyörytti syyn sosiaaliselle medialle. Perinteistä mediaa pidettiin vähiten vastuullisena vastakkainasetteluun. Ehkä hieman yllättäen vain noin 15% vastanneista oli sitä mieltä, että poliitikkojen käytös tai maahanmuutto ilmiönä olisivat vastakkainasettelun taustalla. Valitettavasti kaikki panelistit eivät suostuneet tilaisuuden videointiin, joten siitä ei ole olemassa tallennetta.

Tilaisuuden lopuksi kävimme lyhyen keskustelun seurakunnan ja Aamulehden edustajien kesken ja olimme kaikki sitä mieltä, että tämänkaltainen toiminta voisi jatkua. Tampereen Vapaa-ajattelijat suosittelee vastaavanlaista keskustelunavausta järjestettäväksi muillakin paikkakunnilla. Ainakaan Tampereella se ei ole vähentänyt haluamme kritisoida kirkon ja valtion liian kiinteää liittoa, eikä vähentänyt pyrkimystämme puolustaa uskonnottomien oikeuksia.

Kuva Aamulehti

USKONTOKUNTI€N VALTIONTUKI

Paljonko Suomen valtio tukee rahallisesti uskontokuntia? Kysymys on yllättävän vaikea, enkä minäkään yritä siihen vastata. Sen sijaan esittelen joitakin ajatuksia mahdollisen tarkemman selvityksen pohjaksi.

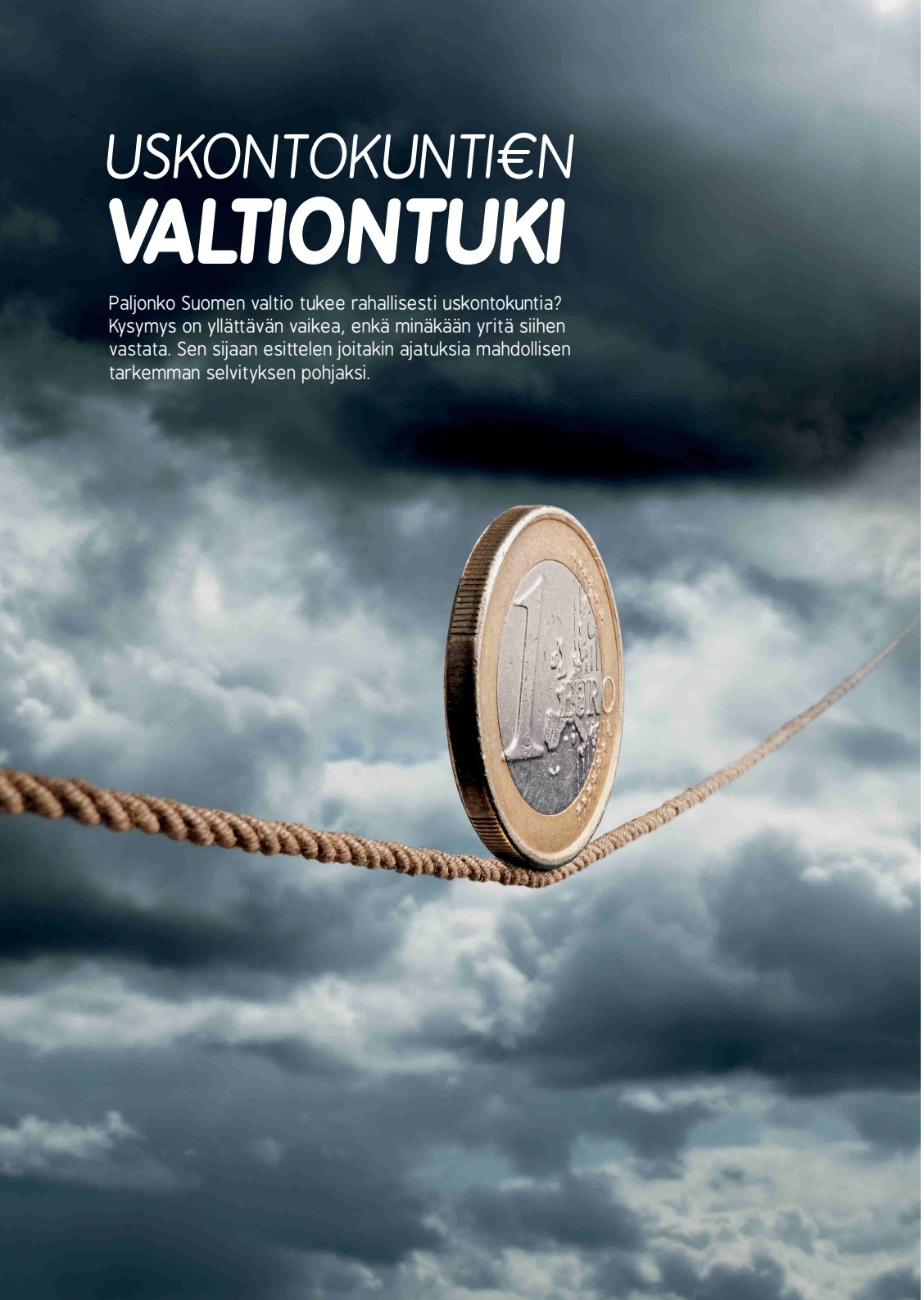

Jori Mäntysalo

Mitä on tuki?

Epäsuoria tukia ovat esimerkiksi verovapaudet: ehtoollisviinistä ei makseta alkoholiveroa, eikä rekisteröity uskonnollinen yhdyskunta maksa kiinteistön varainsiirtoveroa. Vielä epäsuorempaa on esimerkiksi peruskoulun opettajien työaika, jota kuluu oppilaiden kirkoissa käyttämiseen.

Rajoitun tässä kirjoituksessa selkeimpään tuen muotoon, siis suoraan eurojen siirtämiseen valtion kassasta jonkin uskonnollisen ryhmän tilille.

Mitä kautta tukieuro kulkee?

Ortodoksinen kirkko saa lain nojalla valtiontukea, ja tämä summa näkyy suoraan valtion talousarviossa. Tänä vuonna summa on noin 2,5 miljoonaa euroa.

Pienuskontojen valtiontuki on yksi luku talousarviossa, ja jaetaan jäsenmäärien suhteessa. Tälle vuodelle tuki moninkertaistettiin, ja se on nyt yli puoli miljoonaa euroa. Suoraan ei budjetissa näy paljonko esimerkiksi Mormonikirkko saa.

Erilaiset kohdistetut avustukset voivat osua myös uskonnollisiin ja katsomuksellisiin ryhmiin. Esimerkiksi tämä Vapaa Ajattelija, juutalaisten Hakehila ja kolmen konservatiivisen luterilaisen järjestön Perusta saavat kulttuurilehtitukea. Summat ovat vain tuhansia euroja.

Vähäisiä summia voi kulkea myös kuntien kautta. Esimerkiksi Kouvolan kaupunki myönsi tuhat euroa Vappugospel-tapahtuman tappioiden peittämiseen.

Valtionrahoitus

Kohdentamattoman yleisavustuksen ja kohdennetun avustuksen lisäksi valtio myös kierrättää rahaa uskontokunnan kautta.

Evankelis-luterilainen kirkko saa 114 miljoonaa euroa vuodessa. Summan on tarkoitus kattaa hautaustoimen tappio, eräät väestökirjanpidon tehtävät ja joidenkin kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden rakennusten ylläpito. On oman artikkelinsa paikka kysyä miten hyvin järjestely toimii.

Joka tapauksessa nykymalli on entistä parempi. Vuosina 1993-2015 luterilainen kirkko sai osan yhteisöveron tuotosta, siis käytännössä yritysten voitosta. Summa ei ollut kiinnitetty tarkasti lueteltuihin tehtäviin. Vuonna 2015 vero-osuus oli noin 124 miljoonaa, siis kymmenen miljoonaa euroa yli arvioitujen menojen.

Kehitysyhteistyötä ohjataan järjestöjen kautta. Ulkoministeriön määräyksen mukaan "Aatteen, uskonnon tai poliittisen kannan levittäminen ei ole sallittua kehitysyhteistyövaroin". Käytännössä järjestöistä suurella osalla on uskonnollinen kytkös, mukana ovat mm. Kirkon Ulkomaanapu ja helluntailiikkeen Fida International. Summat ovat miljoonia euroja.

> *Kehitysyhteistyössä liikutaan miljoonissa euroissa*

Paljon pienempiä summia ovat nuorisojärjestöjen avustukset. Esimerkiksi Ortodoksisten Nuorten Liitto ja Suomen Ev.lut. Opiskelija- ja Koululaislähetys ry saavat tukea. Summat ovat kymmeniä tuhansia euroja.

Oma tukemme

Myös Vapaa-ajattelijain liitto saa kahta tukea: yleisavustusta 22 000 euroa, kulttuurilehtitukea muutaman tuhat. Omasta mielestäni yleisavustuksesta luopuminen loisi pontta vaatimukselle lopettaa uskontokuntien valtionapu.

> *Rahaa kirkolle voi kulkea myös kunnan kautta.*

Valtiontukea voidaan puolustaa sillä, että liitto on myös ihmisoikeusjärjestö, joka edistää uskonnonvapautta ja yhdenvertaisuutta. Tämä puoli toimintaa on käytännössä nykyään näkyvämpi kuin uskontokritiikki, joka sekin on toki tavoitteemme.

Samalla perustelulla tulisi tukea kuitenkin voida myöntää ainakin Adventtikirkolle ja Bahá'í-yhdyskunnalle, jotka ainakin periaatteessa myös edistävät uskonnonvapautta. Stefanus-lähetys on myös laskettava tähän ryhmään.

Mikä on uskonnollinen järjestö?

Vielä oma lukunsa on kysyä mikä on uskonnollinen järjestö. Otan tästä vain yhden esimerkin:

Partioliike saa avustusta nuorisotyöhön. Partiolupauksessa lapsi lupaa rakastaa "Jumalaansa". Toiminta linkittyy lippukunnasta riippuen usein ev.lut seurakuntaan; ei kuitenkaan aina, vaan esimerkiksi mormonikirkon yhteydessä toimii pari lippukuntaa. Toisaalta Britanniassa Jumala on jo poistettu partiolupauksesta, ja sama maallistuminen tapahtunee täälläkin.

Tarkemmalle selvitykselle tilausta

Kysymys on siis melko monimutkainen. Uskonnollisen yhteisön määrittely on vaikeaa, ja ennen kaikkea tietoa työläs kerätä. Eri ministeriöiden kautta kulkee kymmeniä tuhansia erilaisia eriä. Tieto on julkista, mutta sitä ei ole missään koottuna.

Paremmalle koosteelle ja vertailulle olisi siis ehdottomasti tarvetta. Jatkossa tarkoitukseni on poimia joitakin tukimuotoja tarkempaan analyysiin. Tähän tehtävään saa myös ilmoittautua työpariksi.

Kurkistus kuolevaisuuteen

Kirjailija: Christopher Hitchens
Alkuteos: Mortality
Suomentaja: Hannu Poutiainen
Ilm: 09/2013
Kustantaja: Basam Books Oy

Tomi Pinomäki

Tiedättehän sanonnan ”hän ei ole penaalin terävin kynä”? **Christopher Hitchensin** kohdalla sanonta ei pidä alkuunkaan paikkaansa. Hitchens oli terävä ja arvostettu kirjailija, toimittaja ja kirjallisuuskriitikko. Hänet tunnettiin myös loistavana väittelijänä ja puhujana.

Jos halusit aloittaa väittelyn Hitchensin kanssa, niin toivottavasti olit tehnyt kotiläksysi. Muuten tuli kylmää kyytiä. Harva väittelijä osaa ottaa jopa vastakkaista mielipidettä kannattavan yleisön osan samalla tavalla kuin hän. Hänen nokkelat tarinansa, esimerkiksi väittelyä edeltäneen pubikeskustelun pohjalta, saivat yleisön otteeseensa jo ennen kuin tilaisuus oli kunnolla päässyt käyntiin.

Hitchens sairastui ruokatorven syöpään, joka levisi ympäri kehoa ja lopulta koitui hänen kohtalokseen. Postuumisti julkaistu Kuolevaisuus kokoaa samoihin kansiin Hitchensin sairausaikanaan Vanity Fairiin kirjoittamat esseet ja kolumnit.

Pääpiirteissään kirja on lyhyt läpileikkaus hänen viimeiseen vuoteensa, sekä siihen millaisena hänen ystävänsä ja läheisensä hänet tunsivat. Hitchens kuvailee hyvin raadollisesti rankkojen hoitojen konkreettista suorittamista, kaikkine suonien löytämisongelmineen. Hän muistaa antaa tunnustusta myös sairaanhoitajilleen, jotka tekevät arvokasta työtään päivästä toiseen. Vaikka hänellä on hyviä ja todella huonoja päiviä kirjan aikajanalla, niin musta huumori on aina vahvasti läsnä. Hän ei menettänyt otetta itseensä missään vaiheessa.

Lyhyehkön kirjan mielenkiintoista antia ovat ehkä hänen viimeisinä päivinään tekemät muistiinpanot, mitkä on koottu kirjan loppuosaan. Parhaiten niitä voi kuvailla sekalaisina ”hajatelmina” kaikesta mitä mieleen vain sattui tulemaan. Joistakin irrallisista lauseista syntyi mielikuva, että hän ei varsinaisesti luovuttanut missään vaiheessa, vaan jaksoi vielä kurkistaa hieman seuraavaankin päivään.

”Mukavat miehet happinaamareineen ja paareineen ja ambulansseineen hyvin hellästi karkottivat minut yli terveyden rajan, toiseen maahan.”

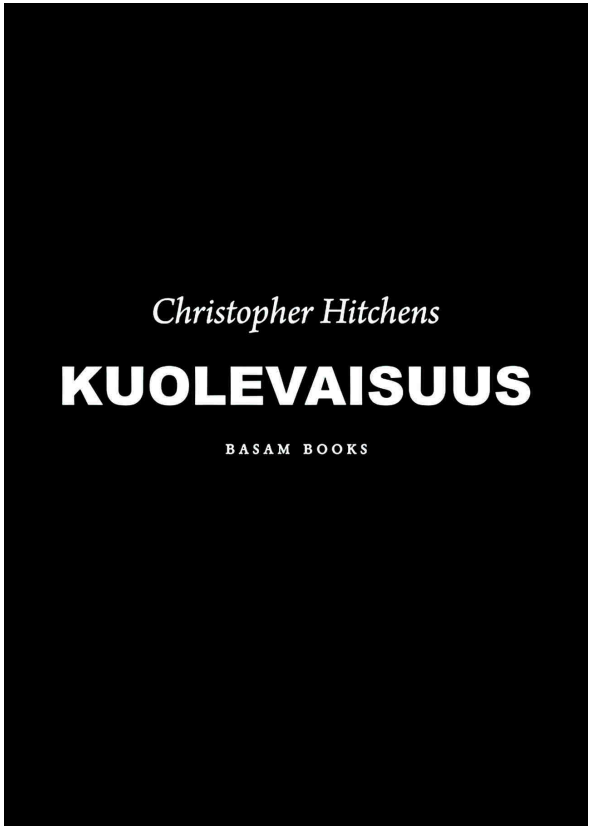

Helsingin seudun vapaa-ajattelijat

katsoo tulevaan ja juhlii historiaa

Jape Lovén ja Esa Ylikoski

Syyskokouksessaan Helsingin yhdistys päätti muuttaa nimensä Helsingin seudun vapaa-ajattelijat ry:ksi. Nimi kuvaa paremmin sitä, että jäsenistö on koko pääkaupunkiseudun eli myös lähikuntien alueelta. Samalla kokous päivitti myös sääntöjä.

Puheenjohtajana jatkaa **Jape Lovén**, mutta yhdistyksen hallitukseen tuli myös muutoksia. Uusina varsinaisina jäseninä aloittivat **Teemu Lanz** ja **Binar Mustafa**, ja varajäseneksi tuli **Thomas Mangs**. Hallituksen jäseninä jatkavat **Kerttu Loukola**, **Ilkka Ristimäki** ja **Esa Ylikoski** sekä **Lauri Honka** varajäsenenä. Binar Mustafa valittiin yhdistyksen varapuheenjohtajaksi ja sihteerinä toimii **Jaakko Moisio**.

Kevään aikana HVA jatkaa VAbaareja, kaikille avoimia ja rentoja keskusteluiltoja joka kuun kolmantena maanantaina ravintola Oivassa, kolmannella linjalla. Aiheina ovat muun muassa Valtionkirkko – onko sen aika jo mennyt? sekä Naiset uskonnotta ja uskonnoissa. Tulossa on myös muita yleisötilaisuuksia.

Toukokuussa yhdistys osallistuu yhdessä liiton kanssa Maailma kylässä -festivaalille. Kevään aikana valmistellaan myös viestinnän uudistuksia ennen kaikkea Uskomaton-lehden osalta.

Yhdistys 80 vuotta

Tällä kertaa 80-vuotisjuhla on tarkoitus pitää syksyllä. Alla muutamia poimintoja polulta:

Helsingin siviilirekisteriin kuuluvien yhdistys perustettiin 2.3.1936 Helsingin työväentalolla. Toiminta käynnistyi vilkkaana, oli tilaisuuksia ja kerhotoimintaa. Yhdistyksen nimi muutettiin vapaa-ajattelijoiksi vuonna 1946. Kirkosta eroaminen vilkastui vuosina 1950-luvulla; eduskunnassa ei uskonnonvapaus edennyt.

Myös 1960-luvulla yhdistys järjesti yleisöä keränneitä paneelikeskusteluja. Täydellä 400 hengen salilla käytiin 1965 keskustelu jumalanpilkasta ja sananvapaudesta heti kun Juhannustanssit-romaanin kustantaja Otavaa ja kirjoittajaa, Hannu Salamaa vastaan oli nostettu syytteet.

Lentolehtisiä monipuolistamaan 1970 tehdyt ”Siirry sinäkin siviilirekisteriin” -tarrat herättivät huomiota. Raitiovaunuihin tuli 1971 sovitusti juliste ”Siirry siviilirekisteriin – vältyt verosta”, kunnes liikennelaitoksen päällikkö käski repiä ne irti muka hyvän tavan vastaisina. Jäsenistön keski-ikä nuorentui 70-luvun lopulla.

1980-luvun lopun jälkeen toiminta vilkastui 90-luvulla. Yhdistyksen 60- ja 70-vuotisjuhlat pidettiin samassa salissa, missä yhdistys oli perustettu.

Vuonna 1999 puhujapalvelu siirrettiin Pro-Seremoniain tehtäväksi. Yhdistys aloitti Järjen Ääni -lehden julkaisun. Taloustilanne parani testamenttivarojen avulla. **Arto Tiukkasen** Vapaa-ajattelu Helsingissä 1936-1996 -kirja julkaistiin 1998.

Näkyvin uudistus 2010-luvulla on ollut vuodesta 2011 Uskomaton-lehti, jota on julkaistu 60 000 kappaleen painoksena Voima-lehden liitteenä. Yhdistys on mukana kantelupukki.fi -palvelussa.

Lähteet: Tiukkanen, Arto: Vapaa-ajattelu Helsingissä: Helsingin vapaa-ajattelijat ry 1936–1996. Helsinki: Helsingin vapaa-ajattelijat, 1998. ISBN 952-91-0211-9.

http://vapaa-ajattelijat.fi/helsinki/2009/01/22/yhdistyksenhistoria/

Oulunseudun Vapaa-ajattelijat

vaihtoi puheenjohtajaa

Jouko Saksio

Oulunseudun Vapaa-ajattelijat ry valitsi viime lauantain vuosikokouksessaan uudeksi puheenjohtajakseen **Timo Karjalaisen** Oulusta. Vuodesta 2000 asti puhetta johtanut Jouko Saksio jatkaa yhdistyksen hallituksessa ja toimii edelleen juhlapuhujana nimijuhlissa, häissä ja hautajaisissa.

Timo Karjalainen on 39-vuotias IT-alan yrittäjä ja ohjelmistosuunnittelija. Hän toimii puheenjohtajana myös kansalaisten sähköisiä oikeuksia puolustavassa Electronic Frontier Finland - Effi ry:ssä.

Karjalainen kertoo haluavansa edistää oikeudenmukaisuuden toteutumista uskonnonvapaus-, sananvapaus-, yksityisyys- ja tasa-arvokysymyksissä.

Tampereella

vaihtui puheenjohtaja

Kauan sitten kerroin äidilleni päätyneeni yliopistolla erään kurssin opettajaksi. Äitini vastasi positiivisesti: "No, eikö siellä ollut ihmisiä tarpeeksi?"

Ehkäpä Tampereen vapaa-ajattelijoistakaan ei löytynyt ihmisiä. Minut nimittäin valittiin sen uudeksi puheenjohtajaksi. Nuijasta luopui sitä yhdeksän vuotta paukuttanut **Petri Karisma**.

Petri ja minut tunnetaan samasta asiasta, eli eroakirkosta.fi-palvelusta jonka perustimme vuonna 2003. Liitossakin olemme molemmat toimineet, minä aiemmin pääsihteerinä ja Petri nykyäänkin puheenjohtajana.

Varsinaisessa paikallistoiminnassa pyrin passiivis-flegmaattiseen linjaan. Käydään kerran kuussa baarissa, tehdään kävelyretkiä ja ehkä järjestetään taas seminaari. Aikaani aion käyttää edelleen koko maassa näkyviin asioihin, erityisesti nettiprojekteihin. Niissä ei ole väliä missä tekijät asuvat tai minkä yhdistyksen jäseniä ovat.

Jos luit edelläolevan kutsuna tulla mukaan, luit oikein.

Jori Mäntysalo
Tampereen Vapaa-ajattelijat Ry:n Puheenjohtaja

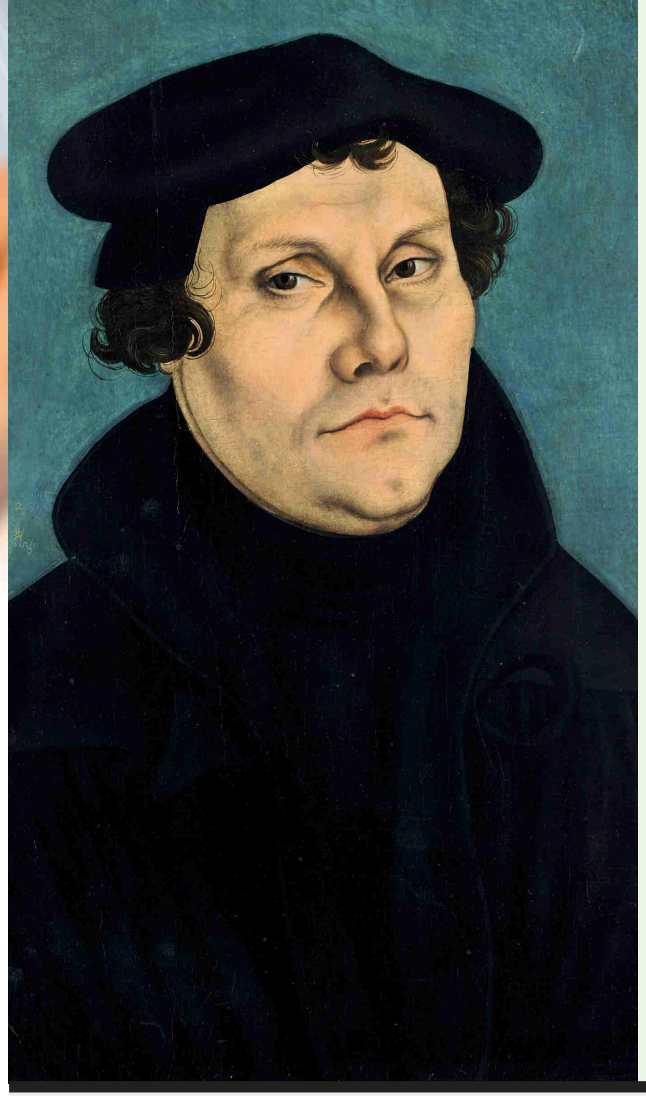

Kirkko irti Lutherista

Kun Paavali julistaa Raamatussa, että ”esivalta ei kanna miekkaa turhaan” (Room. 13:4), niin tähän lisää saksalainen **Martti Luther**: ”Muutoinhan Jumala olisi antanut esivallan käteen ketunhännän!” Ja yllyttää esivaltaa miekkaansa säälittä käyttämään.

”Sen tähden on nyt iskettävä, kuristettava ja pistettävä kuoliaaksi – salaa ja julkisesti – kuka vain osaa, ja ajateltava, että ei voi olla toista myrkyllisempää, vahingollisempaa, saatanallisempaa kuin kapinallinen ihminen, niin kuin lyödään kuoliaaksi hullu koira: ellet sinä tapa (häntä), niin hän tappaa sinut ja koko maan sinun kanssasi.”

Tuon saatanallisen säkeen kirjoitti Luther vuonna 1525 (Valitut teokset, osa III). Tätä tappamiseen, murhaamiseen ja terrorisoimiseen yllyttänyttä pappia Suomen evankelis-luterilainen kirkko kunnioittaa opeissaan ja nimessään.

Humanisti ja filosofi **Erich Frommin** mielestä Luther ja toinen ”uskonpuhdistaja” **Jean Calvin** ”ovat suurimpia vihaajia mitä historiallisten johtajien ja ainakin uskonnollisten johtajien joukossa koskaan on esiintynyt.”

Olisiko luterilaisella kirkolla syytä ja aihetta sanoutua irti Lutherin opeista ja koko miekkosesta, jos laitos jatkossa aikoo kannattaa ja julistaa rakkauden ja armon sanomaa?

Kauko Tuovinen
Tampere

Puolihullut räyhääjät?

Robert Brotherus esitteli viime lehdessä keksimänsä stereotyypin, josta ollaan pääsemässä eroon. Hänen kammoamansa mielikuvitusolento on ”puolihullu dogmaattinen ja sivistymätön vapaa-ajattelija-ukko, joka punalippu kädessään torilla räyhää: ‘Ei ole Jumalaa’”.

Brotherus on varmasti itse kovin sivistynyt mies, joten ihmetyttää hänen pilkkansa. Se punalippu paljastaa Brotheruksen motiivin. Tarkoitus on halventaa vasemmistolaisia vapaa-ajattelijoita, jotka vuosikymmeniä vankilan uhalla ovat pitäneet yllä uskonnotonta maailmankatsomusta.

Mielestäni on vapaa-ajattelijoiden arvoille sopimatonta tehdä tämänkaltaista propagandaa. Sillä tyylillähän kirjoittaja olisi itse selvä stereotyyppi, parempaa väkeä eli bättre folk.

Uskonnon ja muun taikauskon kitkeminen vaatii rationaalista ja maltillista keskustelua. Liiton on tarkoitus yhdistää erilaisia ihmisiä yhteisten tavoitteiden puolesta. Etenkin nykyaikana suuren muuttoliikkeen tuomien ongelmien vuoksi tarvitaan myös rohkeutta vastustaa kaikkia uskontoja.

Kalevi Hölttä
oikeustieteen tohtori

Maahanmuuttajat, uskonnonvapaus ja yksityisyyden suoja

Esa Ylikoski

Uskonnon ja vakaumuksen vapaus on tärkeä, jopa elintärkeä ihmisoikeuskysymys myös pakolaisten ja muiden maahanmuuttajien kohdalla. Uskonnonvapauteen kuuluu oikeus olla kuulumatta uskonnolliseen yhdyskuntaan, oikeus erota siitä, oikeus olla harjoittamatta uskontoa sekä oikeus olla tuomatta julki uskonnollisuuttaan tai uskonnottomuuttaan. Toki siihen kuuluu myös oikeus kuulua ja liittyä uskonnolliseen yhdyskuntaan, harjoittaa uskontoa sekä julistaa uskontoa, uskonnottomuutta ja ateismia.

Vastaanottokeskuksissa ja oleskeluluvan saaneiden kotouttamisessa on tärkeää luopua islamilaisen valtakulttuurin maista, Afganistanista, Irakista, Iranista, Syyriasta ja Turkin kurdikulttuurin piiristä tulleiden ns. muslimiolettamasta, sillä kaikki eivät ole islaminuskoisia. Joukossa on uskonnollista vainoa paenneita. Joukossa on myös ateisteja, uskonnottomia, maallistuneita muslimeja tai ex-muslimeja – sekä uskonnollisiin vähemmistöihin kuuluvia, jotka eivät ole shiia- tai sunnimuslimeja.

Turvapaikanhakijoiden ja oleskeluluvan saaneiden on tärkeä saada tietää Suomessa ja Euroopassa säädetyn uskonnonvapauden molemmista puolista, myös ns. negatiivisesta ulottuvuudesta, joka voi olla monelle hyvin positiivinen uutinen. Tästä tulee kertoa heti turvapaikanhakijoille annettavassa informaatiossa ja koulutuksessa. Ja sitä tulee syventää kotouttamiskoulutuksessa ja muussa kotouttamistoiminnassa. Uskonnonvapaus on ihmisen oikeus.

Koulutuksessa tulee kertoa perus- ja ihmisoikeussäädösten lisäksi uskonnottomasta tapakulttuurista Suomessa sekä uskonnottomien oikeuksista käytännössä muun muassa kouluissa. Tulee myös kertoa, että ns. kirkollisia pyhiä monet viettävät vailla uskonnollista sisältöä, sekulaaristi.

Suomi ei ole käytännössä niin "luterilainen maa" kuin jotkut ev.lut. kirkon papit tai seurakunta-aktiivit saattavat turvapaikanhakijoille kertoa. Olisi toivottavaa, että myös vapaa-ajattelijat ja humanistit voisivat kokemusasiantuntijoina käydä vastaanottokeskuksissa kertomassa asioista.

Peruslähtökohtana koulutuksissa ja kotouttamisessa tulee olla neutraali suhtautuminen uskontoihin ja vakaumuksiin samoin kuin poliittisiin puolueisiin ja katsomuksiin. Uskonnollista "lähetystyötä" ei pidä kuulua vastaanottokeskusten toimintaan.

Yksityisyyden suoja ei toteudu vieläkään

Oikeusministeriön helmikuisessa kansallisen perus- ja ihmisoikeustoimintaohjelman kuulemisessa Vapaa-ajattelijat toivat esiin Suomessa uuden ihmisoikeusnäkökohdan, joka koskee sekä kanta- että uussuomalaisia:

Uskonnonvapauteen liittyy yksityisyyden suoja. Euroopan ihmisoikeustuomioistuin on tehnyt siitä ratkaisuja, joita Suomessa ei ole vielä otettu huomioon. Ihmisellä on oikeus pitää uskonasiat omana tietonaan, kenenkään ei ole pakko paljastaa uskontoaan tai ei-uskonnollista vakaumustaan.

Tämä ei nyt toteudu, kun koululaitos ja Puolustusvoimat järjestävät virallisen päiväohjelman osaksi henkilökunnan organisoimaa ev.lut. kirkon tunnustuksellista uskonnonharjoitusta, kuten jumalanpalveluksia ja hartaustilaisuuksia. Vaikka niihin ei ole pakko osallistua, niiden ongelmallisuus ihmisoikeuksien valossa ei poistu vaihtoehtoisilla tilaisuuksilla.

Oppilaan huoltajat joutuvat nyt tekemään epämieluisasti julkisen valinnan, josta voidaan suoraan tai välillisesti tehdä päätelmiä perheen uskonnollisesta tai uskonnottomasta katsomuksesta. Tämä aiheuttaa sosiaalisen paineen niin kantasuomalaisten piirissä kuin kotoutumispaineissa olevien maahanmuuttajataustaisten uussuomalaisten keskuudessa.

Käytännössä julkinen valta ilman laillista perustetta painostaa uskonnottomia ja toisuskoisia sekä kirkon jäseniäkin toimintaansa liittämiin jumalanpalveluksiin. Uskonnonharjoitus ei kuulu varhaiskasvatuksen, perusopetuksen eikä lukion lakisääteisiin tehtäviin. Opetussuunnitelman mukaan opetuksen tulee olla poliittisesti, uskonnollisesti ja katsomuksellisesti sitoutumatonta.

Yhdenvertaisuuslain mukaan pääsäännöstä poikkeamisesta pitäisi säätää lailla. Uskonnonharjoituksen järjestäminen virkatyönä rikkoo yhdenvertaisuuden pääsääntöä eli ihmisten syrjimätöntä kohtelua uskonnosta tai vakaumuksesta riippumatta. Siten jumalanpalveluksia ja hartauksia ei pidä sisällyttää oppilaitosten päiväohjelmaan.

> Julkinen valta painostaa uskonnottomia.

Raamatun kertomukset eivät kuulu työmarkkinoiden sanelijaksi

Maallisen, sekulaarin, ei-uskonnollisen kansalaistoiminnan ja poliittisen taistelun kautta on toteutettu viisipäiväinen ja 40-tuntinen työviikko, vaikka Raamatun mukaan on vuosisatoja ollut kuusipäiväinen työviikko. Lisäksi työmarkkinajärjestöt ovat sopineet lyhennyspäivät eli ns. Pekkas-päivät, kun toimihenkilöiden viikkotyöaika on usein 37,5 t/vk (ilman "pekkasia").

> Sekulaarin yhteiskunnan ei pidä taipua uskonnolliseen pakkovaltaan!

Kirkon jäsenet, uskovaisetkin näyttävät noudattavan työaikalakia kiltisti, Raamatun viikkojärjestystä uhmaten. Pekkaspäivätkin kelpaavat. Eivät uskovaiset näy vappunakaan työvuoroja haalivan.

Eri asia on, että jotkut, uskonnottomatkin joutuvat taloudellisten olosuhteiden pakosta tekemään jopa seitsemänpäiväistäkin työviikkoa 2-3 eri työnsä kanssa.

Vuodenkierron juhlilla, talvi- ja kesäpäivänseisauksilla, kevään ja syksyn tasauksilla, on ollut vuosituhantiset perinteet Välimeren ja Itämeren piirin kansoilla. On luonnollista, että uskonnottomat pitävät mielellään vapaata joulun, pääsiäisen ja juhannuksen aikaan. Niitä vietetään ilman uskonnollista sisältöä.

Pääsiäinen voitaisiin kiinnittää vakiopaikalle, se kun "vaeltaa" eri vuosina neljän viikon vaihtelulla, joskus jopa vapun korville. Onhan juhannuskin fiksattu viikonvaihteeseen. Pääsiäisajan vakinaistamista ilmeisesti pohtii nyt Iso-Britannian anglikaaninen kirkkokin.

Loppiaisesta ja helatorstaista on nyt vääntöä työmarkkinoilla. Vapaa-ajattelijain liitolla ei ole kantaa lakisääteisen tai sopimuspohjaisen vuosityöajan pituuteen. Osa meistä lienee sitä mieltä, että palkansaajien työaikaa pitäisi yhä lyhentää (tietotekniikan, robottien ja työttömyyden vuoksi), osan mielestä nykytilanne on ok ja osa kannattanee EK:n ja SSS-hallituksen pyrkimystä pidentää vuosityöaikaa.

JOS työmarkkinajärjestöt itse päättävät sopia tai eduskunta säätää, että palkansaajien vuosityöaikaa pidennetään, siinä tapauksessa ensimmäisiä vaihtoehtoja lisätyöpäiviksi lienevät loppiainen ja helatorstai.

Työajan pidentämisestä tai lyhentämisestä pitää päättää tai sopia sekulaarin, maallisen harkinnan pohjalta, ei kirkon sanelusta Raamatun kertomusten perusteella. Loppiaisen ja helatorstain säätäminen pakollisiksi palkattomiksi vapaapäiviksi olisi kohtuutonta uskonnolliseen pakkovaltaan mukautumista, johon sekulaarin yhteiskunnan ei pidä taipua. Elinkeinoministeri **Olli Rehnin** esittämä kritiikki kirkon työmarkkinavaltaa kohtaan oli tervetullutta.

Jäsenyhdistykset

FORSSAN VAPAA-AJATTELIJAT RY
Juha Toivonen • Tölönkaari 4 A 8 • 30420 FORSSA • puh. 044 592 0210 • forssa@vapaa-ajattelijat.fi

HELSINGIN SEUDUN VAPAA-AJATTELIJAT RY
Jape Lovén • Neljäs linja 1 • 00530 HELSINKI • puh. 050 413 4013 • www.vapaa-ajattelijat.fi/helsinki • helsinki@vapaa-ajattelijat.fi

HELSINGIN YLIOPISTON VAPAA-AJATTELIJAYHDISTYS PROMETHEUS RY
Janne Vainio • Vedenottamontie 12 E 38 • 00980 HELSINKI • puh. 050 365 6808 • prometheus@vapaa-ajattelijat.fi

JOENSUUN SEUDUN VAPAA-AJATTELIJAT RY
Ari Sulopuisto • Karhuntie 27 • 80230 JOENSUU • puh. 040 571 3989 • http://www.vapaa-ajattelijat.fi/ • joensuu/ • joensuu@vapaa-ajattelijat.fi

KAINUUN VAPAA-AJATTELIJAT RY
Aki Räisänen • Sudenpolku 6 D 20 • 87300 KAJAANI • puh. 050 594 8501 • kainuu@vapaa-ajattelijat.fi

KEMIN VAPAA-AJATTELIJAT RY
Pertti Periniva • Leppälinnuntie 5 • 94700 KEMI • puh. 040 557 2215 • http://www.vapaa-ajattelijat.fi/kemi/ • kemi@vapaa-ajattelijat.fi

KESKI-SUOMEN VAPAA-AJATTELIJAT RY
Heidi Friman • Veturitallinkatu 1 A 39 • 40100 JYVÄSKYLÄ • puh. 050 363 4593 • ks@vapaa-ajattelijat.fi • www.ks.vapaa-ajattelijat.fi • facebook.com/ksvapaaajattelijat

KESKI-UUDENMAAN VAPAA-AJATTELIJAT RY
Veikko Laine • Kartanontie 39 • 04410 Järvenpää puh. 045 606 4410 • http://keski-uusimaa.vapaa-ajattelijat.fi/ • keski-uusimaa@vapaa-ajattelijat.fi

KOTKAN VAPAA-AJATTELIJAT RY
Ulla-Maija Eerola • Munsaarentie 70 • 48300 Kotka • puh. 0440 183 966 • http://vapaa-ajattelijat.fi/kotka/ • kotka@vapaa-ajattelijat.fi

KOUVOLAN VAPAA-AJATTELIJAT RY
Heljä Pekkalin • Killingintie 4 B 19 • 45700 KUUSANKOSKI • puh. 040 704 4638 • kouvola@vapaa-ajattelijat.fi

LAHDEN VAPAA-AJATTELIJAT RY
Saimaankatu 3-5 B 34 • 15140 LAHTI • http://www.vapaa-ajattelijat.fi/lahti • lahti@vapaa-ajattelijat.fi

LAPPEENRANNAN JA YMPÄRISTÖN VAPAA-AJATTELIJAT RY
Tomi Pinomäki • Sollinpellonkatu 8 • 53300 LAPPEENRANTA puh. 040 731 4224 • http://vapaa-ajattelijat.fi/lappeenranta/

LUOTEIS-LAPIN VAPAA-AJATTELIJAT RY
Reijo Raappana • Raappanantie 7 • 95830 Vaattojärvi • puh. 040 823 6342 • luoteis-lappi@vapaa-ajattelijat.fi

LÄNSI-UUDENMAAN ATEISTIT RY
c/o Koivumäentie 18 A 35 • 01230 VANTAA

NOKIAN VAPAA-AJATTELIJAT RY
Sirkka Salonen • Hoppulankatu 5 • 37120 NOKIA • http://www.vapaa-ajattelijat.fi/nokia/ • nokia@vapaa-ajattelijat.fi

OULUNSEUDUN VAPAA-AJATTELIJAT RY
Timo Karjalainen • Kastellinkaari 22 • 90230 • puh. 0505903763 • www.vapaa-ajattelijat.fi/oulu • oulu@vapaa-ajattelijat.fi

RAISION VAPAA-AJATTELIJAT RY
Anne Sinilaakso • Arres Lindqvist • raisio@vapaa-ajattelijat.fi • https://www.facebook.com/groups/383022375098620/

ROVANIEMEN VAPAA-AJATTELIJAT RY
Keijo Karvinen • puh. 040 730 4355 • http://rovaniemenvapaa-ajattelijat.blogspot.fi/ • http://www.facebook.com/rovaniemen.vapaa.ajattelijat • rovaniemi@vapaa-ajattelijat.fi

SATAKUNNAN VAPAA-AJATTELIJAT RY
c/o Perkiö • Nervanderinkiventie 25 • 29200 Harjavalta • http://satakunta.vapaa-ajattelijat.fi/ • satakunta@vapaa-ajattelijat.fi

SEINÄJOEN VAPAA-AJATTELIJAT RY
Marko Koivuniemi • Välitie 22 • 61600 Jalasjärvi • puh. 0400 429 540 • http://vapaa-ajattelijat.fi/seinajoki/ • seinajoki@vapaa-ajattelijat.fi

TAMPEREEN VAPAA-AJATTELIJAT RY
Yliopistonkatu 58 B, 6 krs • 33100 TAMPERE • puh. 045 130 3837 • http://tampere.vapaa-ajattelijat.fi/ • tampere@vapaa-ajattelijat.fi

TURUN VAPAA-AJATTELIJAT RY
Mikko Mäkitalo • Rasintie 25 • 20540 TURKU • http://www.vapaa-ajattelijat.fi/turku/ • turku@vapaa-ajattelijat.fi

VAPAA-AJATTELIJAIN LIITON VUOKSENLAAKSON YHDISTYS RY
Timo Mykrä • Leppärinne 1 B 8 • 55800 IMATRA • vuoksenlaakso@vapaa-ajattelijat.fi

VARKAUDEN VAPAA-AJATTELIJAT RY
Taisto Kaukonen • Toritorppa • Petroskoinkatu 18 • 78200 VARKAUS • puh. (017) 552 7277 • varkaus@vapaa-ajattelijat.fi

Lehden ja liiton tiedot

Vapaa Ajattelija

Tunnustuksettoman kulttuurin, yhdenvertaisen kohtelun ja tasa-arvon, vakaumuksen ja omantunnon vapauden, humanismin, rationaalisuuden ja uskontoihin sitoutumattoman globaalin etiikan äänenkannattaja.

Julkaisija
Vapaa-ajattelijain Liitto ry
Fritänkarnas Förbund rf

Vapaa Ajattelija on Kulttuuri-, mielipide- ja tiedelehtien liitto Kultti ry:n jäsen.

Kirjoittajien mielipiteet eivät välttämättä vastaa lehden tai julkaisijan kantaa.

LEHDEN TIEDOT
Painopaikka
Kirjapaino Lönnberg Print&Promo
Numero 1/2016
Painos 2200 kpl
ISSN 0355-8703
ISSN 2242-8992
Ilmestyy 4 numeroa vuodessa

TOIMITUS
Vastaava päätoimittaja
Petri Karisma

Toimitussihteeri
Suvi Auvinen

Toimituskunta
Suvi Auvinen
Heidi Friman
Petri Karisma
Kimmo Laine

Kirjoittajalle, lukijalle
Kirjoitukset, mielipiteet, aihetoivomukset ja kommentit toimituskunnalle alla olevaan osoitteeseen. Mahdollisista kirjoituspalkkioista sovittava ennakolta.

Toimitus varaa oikeuden muokata ja lyhentää tekstejä.

Yhteydenotot
toimitusneuvosto@vapaa-ajattelijat.fi

TILAUKSET, ILMOITUKSET, OSOITTEEN MUUTOKSET

Tilaushinta	25 €/vuosi	
Ilmoitukset	koko sivu	500 €
	puoli sivua	250 €
	1/4 sivua	125 €
	1/8 sivua	75 €

Tilaukset, ilmoitukset ja tilaajien osoitteen muutokset osoitteeseen:
Vapaa-ajattelijain Liitto ry
Neljäs linja 1
00530 Helsinki
val@vapaa-ajattelijat.fi
p. 045 345 2365

Jäsenyhdistysten henkilöjäsenet ilmoittavat osoitteenmuutokset ja muut jäsenasiat omalle yhdistykselleen.

SEURAAVA NUMERO
Ilmestyy kesäkuussa 2016. Aineisto 9.5.2016 mennessä osoitteeseen: toimitusneuvosto@vapaa-ajattelijat.fi

LEHDEN ARKISTO
Lehden arkisto liiton sivustolla www.vapaa-ajattelijat.fi/lehden-arkisto

VAPAA-AJATTELIJAIN LIITTO RY
FRITÄNKARNAS FÖRBUND RF

Puheenjohtaja
Petri Karisma
petri.karisma@orvokki.net

Liittohallitus
Petri Karisma, puheenjohtaja
Heidi Friman, varapuheenjohtaja
Esa Ylikoski, pääsihteeri
Ulla-Maija Eerola
Kimmo Laine
Marko Lakkala
Timo Mykrä
Pertti Periniva
Johanna Sauna-aho

Liike- ja yhteisötunnus 0221208-2
Yhdistysrekisterinumero 38101
Nordea FI5612373000117835

Neljäs linja 1, 00530 HELSINKI
http://www.vapaa-ajattelijat.fi
val@vapaa-ajattelijat.fi
p. 045 345 2365 (toiminnanjohtaja)
p. 050 468 5332 (pääsihteeri)
p. 040 748 9532 (puheenjohtaja)